MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLAR ve BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 10 LİRADIR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR

Cilt : 37 | 2 Aralık 1974 | Sayı : 1816

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Dairesi

Konu : *Temel Eğitim IV., V., VI., VII. ve VIII. sınıflar Sosyal Bilgiler Programının kabulü hakkında.*

1. IX. Millî Eğitim Şûrası kararları uyarınca Temel Eğitimin amaçlarına uygun olarak hazırlanmış olan Temel Eğitim IV., V., VI., VII. ve VIII. sınıflar Sosyal Bilgiler programının ilişik örneğe göre kabul edilmesi;

2. İkinci kademe programının (VI., VII. ve VIII. sınıflar) 1975 - 1976 öğretim yılı başından itibaren bütün yurtta uygulamaya konması, birinci kademe programının ise, Kurulumuzun 11/5/1974 tarih ve 326 sayılı kararları ile kabul edilen Sosyal Bilgiler IV. ve V. sınıf ders kitaplarının 3 yıl süreyle okutulacağı nedeniyle 1977 - 1978 öğretim yılı başından itibaren uygulanmaya başlaması hususlarının Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştı.

Uygundur
15/XI/1974
Millî Eğitim Bakanı
Mustafa ÜSTÜNDAĞ

AK - RP - CÖ - İK/PŞ, 1 Kasım 1974

TEMEL EĞİTİM BİRİNCİ VE İKİNCİ KADEME SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN AMAÇ VE AÇIKLAMALARI

I — AMAÇLAR :

1. Öğrencilere,

a) Millet kavramını, Türk milletinin birer evlâdı olmanın şeref ve sorumluluğunu duyurmak; Türk milletinin zeki, yetenekli, çalışkan, cesur ve kahraman olduğunu; sanat severliğinin, estetik zevkinin yüksekliğini ve insanlık duygularının büyüklüğünü tarihten ve bugünden örnekler vererek kavratmak, şerefli milletimizin ona lâyık evlâtları olmak yolunda sonsuz bir çaba harcamaları, bu yolda durmadan ve duraklamadan çalışmak gerektiğini anlatmak ve uygulatmak;

b) Türk milletine, Türk bayrağına, Türk askerine ve ordusuna, memlekete büyük hizmetlerde bulunanlara ve Kurtuluş Savaşında istiklâl madalyası alanlara karşı sevgi, saygı ve güven duygularını kuvvetlendirmek, millet ve yurt işlerini her şeyin üzerinde tutmayı, millet ve yurda karşı canla başla çalışmayı benimsetmek;

c) Ailelerine, milletine, yurduna, Türk devrimlerine, millî ülkülerimize bağlı, çalışkan, araştırıcı, inceleyici, fedakâr ve erdem sahibi iyi bir yurttaş olarak yetişme olanağını hazırlamak;

ç) Milletimizin üstün özelliklerini sürdürüp geliştirdikleri ölçüde geleceğe güvenle bakabileceğimizin ve çağdaş medeniyet seviyesine erişebileceğimizin ve en ileri millet niteliğini alabileceğimizin inancını vermek;

d) Türk milliyetçiliğinin ilkelerini benimsetmek.

2. Öğrencileri,

a) Kuvvetli, ileri, refahlı Türkiye ülküsüne bağlı ve bu ülküye erişme gereğine bütün varlığı ile inanmış;

b) Yurdumuzun ve milletimizin problemleri üstüne severek ve istiyerek eğilen, bunları esaslı bir şekilde inceleyip öğrenen, bu problemlerin yurt ve millet yararına çözümlenmesi yolundaki çalışmalara heyecanla, canla ve başla katılan aydın yurttaşlar olarak yetiştirmek.

3. Öğrencileri,

a) Toplumsal ilişkilerde saygı, sevgi, hoşgörü ve anlayış sahibi,

b) İşbirliğinin gerekliliğini ve gereklerini kavramış ve birlikte çalışma zevkini ve alışkanlığını kazanmış,

c) Nefsine güvenen, başkalarına inanabilen,

ç) Medenî cesaret sahibi (bildiğini ve inandığını çekinmeden söyleyebilen ve yapabilen),

d) Hakka saygı gösteren, haklı ve haklıyı koruyan,

e) Vatandaş sorumluluklarını, kanun kavramını benimsemiş, kanuna ve devlet otoritesine uyma duygusunu ve alışkanlığını kazanmış,

f) Vatandaş sorumluluklarını kavramış,

g) Memleket hizmetlerini dürüstlükle yapan, bunların yapılış tarzını kontrol eden; bu hizmetleri yapanlara kolaylık gösteren ve gerektiğinde yardım edebilen,

ğ) Sosyal ve kanunî kurallara uygun yaşamak zorunluğunu kavramış,

h) Ruh ve beden sağlığını dikkat ve özen ile korumasını bilen kişiler olarak yetiştirmek,

4. Okullarımıza, farklı sosyal, politik ve ekonomik duyuşa, görüşe ve düşünüşe sahip aile çevrelerinden gelen, farklı zekâ seviyelerinde ve gelişimindeki çocuklara,

a) İleride vatandaş olarak katılacakları millî toplumumuzun Anayasamızla belirtilen ortak duygu, görüş ve düşünüşlerini,

b) Yaşama koşullarımızı,

c) Ülkümüzü benimsetmek.

5. Öğrencilere,

a) Komşu ve uzak ulusları, bizi ilgilendiren yönleriyle tanıtmak,

b) Yurdumuzun ve dünyamızın çeşitli ilginç problemlerini göstermek,

c) Millî refaha ve dolayısiyle kendi refahlarına yararlı olacak bilgi, davranış, alışkanlık ve yetenekleri kazandırmak,

ç) İçinde yaşadığı fizik ve sosyal çevrenin şartları ve olanakları hakkında bilgi ve anlayış vermek,

d) Geçmişi inceleterek, bugünü onlara daha iyi kavratmak ve gelecek için önlerinde ufuk açmak,

e) Bugünü daha iyi kavramaları için geçmişi inceletirken, onların, içinde yaşadıkları çağda geçen sosyal, ekonomik ve siyasal olayların nedenleri üzerinde düşünme, araştırma ve muhakeme etme yeteneklerinin gelişmesine yardım etmek; böylece olayların çeşitli yönlerini inceleterek kültürlerini artırmak ve davranışları üzerinde olumlu etkiler yapmak.

6. Öğrencilere,

a) Milletler ailesi içinde Türk milletinin şerefli yerini geleceğe ümit ve cesaretle bakarak göstermek,

b) Milletimize düşen insanlık ödevlerini öğretmek,

c) İnsanların ve milletlerin birbirlerine muhtaç olduklarını, ortak problemlerin karşılıklı iyi niyetle ve ortak çabalarla çözümlenebileceğini, işbirliği zorunluğunu takdir ettirmek.

7. Öğrencileri, milletimizle işbirliği halinde ve kendi yurdunda huzur içinde yaşamak isteğinde olan milletlere karşı iyi duygulara sahip kılmak.

8. Öğrencilere,

a) Atatürk'ün gençliğe yaptığı hitabı, derinliğine ve genişliğine anlatmak ve kavratmak,

b) Türk devrimlerinin ilkelerini ve çok yönlü olarak anlamlarını, değerini, önemini, ne gibi büyük güçlükler ve engeller yenilerek nasıl büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiğini, korunması ve aynı doğrultuda geliştirilmesi zorunluğunu kavratmak,

c) Cumhuriyet ve demokrasiyi, demokratik yaşayış biçimini ve gereklerini kavratmak,

ç) Demokrasi hayatımızın gelişmesini incelerken, diğer demokrat milletlerin geçirmiş ve geçirmekte oldukları gelişmeleri inceleterek bu konuda izlenen yolları göstermek,

d) Yurdumuzun nasıl yönetildiği, yasama, yürütme ve yargı organlarının nasıl çalıştığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yurt işlerini nasıl denetlediği hakkında temel bilgileri vermek, kanun saygısını ve medenî insan zihniyetini aşılamak,

e) İnsanların karşılıklı hak ve sorumlulukları taşıdıklarını, birbirlerinin görüş ve inanışlarını saygı ve hoşgörü ile karşılamaları gerektiğini benimsetmek,

f) Siyasî partilerin gerekliliğini ve önemini anlatmak,

g) Politik görüş ve düşünüş ayrılıklarının - bağımsızlığımıza, bütünlüğümüze ve çıkarlarımıza aykırı olmamak kaydiyle yakınlıklara ve dostluklara engel olamayacağı düşünce ve inanışını vermek.

9. Öğrencilere,

a) Yurt savunmasının ve bu uğurda her türlü mal ve can fedakârlığının kutsallığı hakkında güçlü ve içten inanç vermek,

b) Bunun için de zengin tarihimizden geniş örnekler göstermek,

c) Bu yoldan ölmezliğe kavuşmanın mümkün olduğunu kavratmak.

10. Öğrencileri,

a) Gittikçe giriftleşen, baş döndürücü bir hızla çoğalıp genişleyen yurt ve dünya problemleri arasında şaşırmaksızın doğruyu arayıp bulabilen,

b) Hayatın hızına ayak uydurabilen,

c) Yurt ve millet yararına en uygun yolları seçebilen,

ç) Kişilik sahibi,

d) Millî, maddî ve manevî zenginlik kaynaklarımızı korumak ve milletçe değerlendirmek gereğine inanmış ve bu yolda alışkanlıklar kazanan, vatandaşlar olarak yetiştirmek,

e) Türlü sosyal bilimlerden dengeli şekilde yararlanarak aktüel sorunlar üzerine eğilebilen ve bunlara çözüm yolları bulmaya çalışan,

f) Kendisine, ailesine, okuluna ve milletine ait eşya ve araçları dikkatli kullanma, tutumlu olma ve planlı çalışma alışkanlıklarını kazanabilen vatandaşlar olarak yetiştirme.

11. Öğrencilere,

a) Günlük hayatın, ancak birçok kimselerin işbirliği ile yürütülüp sağlandığını,

b) İşbirliğinin anlamını, gerekliliğini ve değerini,

c) Toplumda meşrû bir işe ve mesleğe sahip herkesin saygı ve sevgiye değer olduğunu,

ç) Milletimizin ve bütün insanlığın refahı, huzuru ve saadeti yolunda sorumluluk almaktan çekinmemek gerektiğini,

d) Çağdaş medeniyet ve kültürün uzun bir geçmişin eseri olduğunu, bu medeniyet ve kültürün gelişmesinde, her millet gibi Türk milletinin de bir payı olduğunu; ancak, bundan böyle de aynı yolda çok daha fazla çalışmak zorunluluğunda olduğumuzu kavratmak,

e) Sosyal olayların gelişmesini göstererek insan ve toplum hayatının gittikçe değiştiği düşüncesini benimsetmek,

f) Başta Türk büyükleri olmak üzere, milletlerine ve insanlığa hizmet etmiş büyük devlet, bilim ve fikir adamlarının hayatlarını ve hizmetlerini uyulmaya değer örnekler olarak takdir ettirmek; özellikle, Atatürk'ün Türk Milleti ve bütün dünya için açtığı geniş ufukları belirtmek.

12. Öğrencilere,

a) Çevre ve yurttaki sanat ve kültür eserlerini, müze ve anıtlar gibi milli değerleri tanıtarak bunların korunması gerektiğini benimsetmek,

b) Turizmin anlamını, özellikle yurdumuz için taşıdığı önemi kavratmak.

13. Öğrencilere, sosyal ve ahlâki bakımdan arzu edilen ve edilmeyen davranışları ayırabilmek kudretini ve boş zamanlarını amaçlı olarak okuma, araştırma, inceleme, gezi ve spor yaparak değerlendirme alışkanlığını kazandırmaktır.

Yukarıdaki amaçlar, öğretim çalışmalarının her evresinde önemle gözönünde bulundurulacaktır.

Öğretmen, konuların düzenlenmesinde, çalışma şekillerinin tespitinde, bunların uygulanmasında ve öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesinde bu ana fikirlerin ışığı altında yürüyecektir.

II — AÇIKLAMALAR :

1. Öğrenciler, sosyal bilgiler dersine başlarken, öğretmenlerin öncülüğü ile, bir ders yılı içinde incelenecek üniteleri, özel bir defterin ilk sayfalarına yazarlar. Bu üniteler, programdaki ünitelerin çevre koşullarına ve olanaklarına uygun olarak şekillendirilmesi ile meydana gelecektir. Bazı konular çıkarılmış, gerekenler eklenmiştir; araya, yine çevre özelliklerine göre, yeni üniteler girmiştir. Bütün bunlar yıllık planı oluşturmuştur. Ancak öğretmen, kendi plan dosyasında veya defterinde, programdan ayrıldığı noktalarda, bu ayrılığın nedenlerini kaydetmelidir.

2. Ders yılı başında her ünite için bir zarf veya kutu açılır. Ünitelerle ilgili kitaplar, çeşitli dergilerde çıkmış olan yazılar ve resimler, fişlere geçirilir; gazetelerden çıkan yazılar ve haberler kesilir. Bu fişler ve kupürler, ele geçecek resim, harita, diagram, piktogram ve kartogramlar, ilgili oldukları ünitelerin zarflarına veya kutularına düzenli olarak yerleştirilir; zamanı gelince bütün bunlardan yararlanılır.

3. Öğretmen, sırası geldikçe veya herhangi bir olay dolayısıyle ele alınacak her üniteyi, çevre koşullarına ve olanaklarına göre, öğrencileriyle birlikte ayrıntılarıyle ele alır; ünitenin ikinci derecedeki problemlerini veya konularını, bunlarla yakından ilgilenen öğrencilerden oluşacak gruplara paylaştırır. Grupların hazırlayacakları çalışma planlarının da ünite planı gibi, öğrencileri kendi kendilerine etkinliğe götürücü nitelikte olmasına dikkat edilir.

Çalışma planlarının ana bölümleri aşağıda gösterilen evreleri kapsamalıdır:

a) Ünite konusunun bir problem şeklinde ortaya konulması (Programda, bu doğrultuda örnekler verilmesine dikkat edilmiştir);

b) Ana problemin, ikinci derece tali problemlerin tespiti ve bu problemlerin çözümünde yardımcı olacak yan problemlerin çıkarılması ve öncelik sırasına konulması (Programda örnekler vardır);

c) Gruplarca yapılan hazırlık çalışmalarının sınıfa sunulması, tartışılması, fazlalıklardan arınması ve eksikliklerin tamamlanması;

ç) Gruplar veya tek tek öğrenciler tarafından erişilen sonuçların, sınıf önünde, mümkün olan her çeşit ifade metod ve araçlarından yararlanılarak açıklanması; dinleyici öğrencilerin sorunlarının cevaplandırılması; tartışmalardan sonra kesin sonuçların yine ilgili öğrenciler tarafından tespiti, raporlar haline konularak özel bir dosyada korunması (Bu raporlar, isteyen öğrencilerin dershane içinde okumasına, incelemesine, onlardan notlar almasına açık bulundurulmalı, kaybolmalarına, dağılmalarına ve kirlenmelerine meydan verilmemelidir). Ancak, yukarıda belirtildiği şekilde grup çalışmalarına ağırlık verilmiş olmakla beraber, bütün çalışmaların mutlaka grup çalışmaları şeklinde olması zorunlu değildir. Konuların özelliklerine göre çeşitli çalışma şekilleri ve metodları uygulanabilir. Aktif metod, proje, soru - cevap, inceleme, gözlem, deney, takrir, araştırma, problem çözme, diyalog vb.

Konu ve zamana göre bu metodların bir veya bir kaçından birden yararlanma çareleri, gözönünde tutulursa daha verimli sonuçlara ulaşılması mümkün olacaktır.

Öğretmen, çalışmanın bütün evrelerinde dikkatli, uyanık, bir kılavuz ve yardımcı olarak yer almalıdır.

4. Geniş üniteler, konular arasında çeşitli yönlerden kuvvetli ilişki ve bağıntılar kurulmasına olanak verir; çok sayıda kaynaklardan yararlanmayı gerektirir; her öğrencinin payına yeteri kadar ve çeşitli çalışma konusu düşer, çalışmalardan payına yeteri kadar ve çeşitli sonuçlar çıkar. Bu etkinlikler ve sonuçları, öğrencilerin daha sonraki çalışmaları için cesaretlerini ve kişisel güvenlerini artırır ve güçlendirir.

5. Sosyal Bilgiler dersinin ağırlık merkezinde yakın çevremizin, yurdumuz ve milletimizin problemleri bulunmalıdır. Başka milletlerin geçmiş ve bugünkü yaşayışlarına, problemlerine başka ülkelerin özelliklerine ancak bizi ve problemlerimizi şu

veya bu yönü ile ilgilendirdiği ölçüde yer verilmelidir.

6. Temel Eğitimin birinci kademe sınıfları için yapılan programda çocuğa zaman ve yer bakımından çok yakın olan kişi ve olaylar üzerinde durulmalı, üniteler öğrencinin gündelik hayatı ile ilgili olmalıdır. Bu kademe öğrencisinin dikkat sınırları dar ve kısa süreli olduğundan Sosyal Bilgiler dersi ünitelerin de öğrencileri kişisel çalışmaya ve onların ilgisini canlı tutacak çeşitli dramatizasyonlara yer verilmeli ve gereksiz bilgi vermekten, onları ezbere yöneltmekten dikkatle kaçınılmalıdır.

7. Birinci kademe öğrencileri, geçmiş olaylar hakkında sınırlı bir meraka sahiptir. Bu gerçek gözönünde olmaktan ziyade kültürel esasta düzenlenmiştir. Bu nedenle insanların ihtiyaçlarını karşılamak için çevrelerine nasıl uydukları, ya da çevrelerini nasıl değiştirdikleri hususu önemle belirtilmelidir.

8. Sosyal olaylar ve problemler, çoğu zaman fizik ortamın koşullarından ayrı mütalâa edilmez; aralarında sebep ve sonuç bağıntıları bulunur. Bu nedenle sosyal bilgiler ve fen bilgisi dersleri arasında bağlantı kurma fırsat ve olanakları daima araştırılmalı; bu derslerin öğretmenleri, ders yılı başında birbiri ile ilgili konuları ne zaman ve nasıl ele alacaklarını tespit etmeli, böylece gereksiz tekrarlara ve bu yüzden vakit kaybedilmesine meydan verilmemelidir.

9. Sosyal bilgiler dersinde günlük olaylar dikkatle izlenmelidir. Bunlar çok kere üniteler için uygun birer çıkış noktası ve dayanak teşkil ederler. Bu işi düzenle yürütebilmek için, dershanede yeteri büyüklükte, kullanışlı bir haber levhası bulunmalı, öğretmenin ve öğrencinin günlük gazetelerden kesecekleri haberler ve yazılar, onun üzerinde, bütün sınıf öğrencilerinin görüp okumalarına açık bulundurulmalıdır. Gazetelerde yayımlanmayan önemli yerel haberler de öğrenciler tarafından güzel ve okunaklı bir yazı ile, düzgün bir kâğıda yazılarak haber levhasına asılmalıdır. Günü geçmiş kupürler ve haber yazıları, gerektiğinde yararlanılmak üzere ilgili ünite zarf veya kutularında veya sınıflandırılmış olarak özel dosyalarda saklanmalıdır. Bunlardan, daha yukarı sınıflarda da yararlanılabileceği unutulmamalıdır.

10. Görmek, öğrencileri iyi gözlemciler olarak yetiştirebilmek için, araştırma ve inceleme gezilerini, gözlem görevlerini iyi bir şekilde planlamak, her öğrencinin, mümkün olduğu kadar çok ve çeşitli gözlemler yapabilmesi için olanaklar hazırlamak, öğretmenin önemli işlerinden biri olmalıdır. Öğrenci neyi niçin izlediğini ve incelediğini çok iyi bilmeli ve konuya karşı ilgisi sağlanmış olmalıdır; öğrenci gözlem, inceleme ve araştırmanın planlanmasına etkin ve etkili olarak katılmalıdır. Çalışmalara bir şeyler katabildiğini görmek çocuğun kendine güvenini artırır ve onu, daha çok şeyler bulup çıkarmaya özendirir. Öğrenciler, başarı yolunda ciddî bir çabanın başarıya ulaşmak kadar değerli olduğunu kavramalıdırlar.

11. Gözlem, inceleme ve araştırma sonuçlarını açıklayan raporlar üzerinde, grup veya sınıf içinde yapılacak müzakere ve tartışmalar, konuların iyi bir şekilde kavranıp benimsenmesini sağlar. Bu konularla ilgili filmler, slaytlar, duvar resimleri, atlaslar, haritalar, diyagramlar, piktogramlar, kartogramlar, gazete kupürleri ve radyo - televizyon yayımları ilgiyi daha çok artırır; öğrenmeyi kolaylaştırır; konular üzerinde yeniden düşünme fırsat ve olanağını verir. Bunlar gözönüne alınarak raporların okunması, açıklanması, müzakeresi ve tartışılması sırasında bütün araç ve gereçlerden tam olarak yararlanılmalı, gerekenler daha önceden uygun şekilde sergilenerek bütün öğrencilerin incelemeleri için yeterli zaman ve imkân verilmelidir.

12. Öğrencilerin başarısızlıklarında programın, kitapların, ananın, babanın ve kardeşlerin, ev hayatının, okuldaki genel tutumun, nihayet bizzat öğretmenin sorumlu olabilecekleri hiçbir zaman unutulmamalıdır. Vakit kaybedilmeden başarısızlığın kaynağı bulunmalı, etkisinin devamı önlenmeli; öğrenci başarısız sayılmanın olumsuz ve yıkıcı etkisinden korunmalıdır.

13. Öğrencinin başarıya ulaşmasında, öğretmeni tarafından sevildiğine inanmanın büyük ölçüde olumlu etkisi görülür. Öğrenci kendisini üzüp incitecek durumlar ve olayların öğretmenini de en az kendisi kadar üzüp incittiğini, kendisini sevindiren şeylerin öğretmeni için de aynı değerde olduğunu görmeli; buna kuşkusuz inanmalıdır. İçten bir sevgi ve ilgi, çocukları kısa bir sürede istenilen yola yöneltebilir; yeter ki çok geç kalınmış olmasın.

14. Öğrenci, karşılaştığı güçlüklerin yenilmesinde, problemlerin çözülmesinde yararlı olacağını umduğu soruları, sıkılmadan, rahatlıkla öğretmeninden ve arkadaşlarından sorabilmeli; sınıfın havası buna elverişli olmalıdır. Bütün bu türlü sorular ciddi karşılanmalı; öğrencide sorusunun çok basit olduğu duygusu uyanmamalıdır. Her halde öğrenci, küçümsenebileceği duygusuna ve korkusuna kapılmamalıdır.

15. Öğrenciler, programda bulunmasa bile, [illegible] duydukları konuları, kendisi veya birkaç arkadaşı ile birlikte incelemek gücünü, cesaretini ve yeteneğini duyabilmelidir. Bu tarz çalışmalar en azından program içi çalışmalar kadar yararlıdır. Bu çalışmaların sonuçları da sınıfa açıklanmalıdır; incelenmeli ve tartışılmalıdır. Bu yola giren çocukların ilim adamlığına aday görmek yanlış olmaz.

16. Öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, hayati ihtiyaçların ve problemlerin çok eski çağlardan beri hangi koşullar altında nasıl değişip geliştiğini, bu değişme ve gelişmenin bir yerde durmayarak devam edeceğini kavramalıdır. Öte yandan zaman içindeki gelişmelerin önceleri, kuşaklar boyunca çok yavaş ve belirsiz bir şekilde oluşmasına karşılık daha sonraları gittikçe hızlandığını, izleme ve uyumun güçleştiğini; milletlerin daha iyi, daha refahlı, daha güvenli yaşamak kaygısı ve çabası içinde ve yarış halinde olduklarını; bu yarışta Türk ulusunun da en azından en öndekiler arasında bulunması gerektiğini, bu durumda en ileri metodlarla ve en çok çalışmak zorunda olduğunu açıkca anlamalıdırlar. Çalışmayı geciktirecek veya önleyecek bütün engellerin ortadan kaldırılması, özellikle batıl inanışlardan arınıl-

ması gerektiğini, durmamak ve yılmamak zorunda olduğumuzu ve insanlığın tümü ile bir ölüm kalım savaşı içinde olduğunu açık ve seçik olarak görmelidirler.

17. Çeşitli konular dolayısıyle ve gerektiğinde Coğrafya verilerinden yararlanılarak, öğrencilerin bilgi, görgü ve tecrübelerinin bütün yeryüzünden toplanarak görüş ve kavrayış ufuklarının bu yoldan genişletilmesine dikkat edilmelidir. Diğer milletlerin çalışmalarından, başarılarından, hayat koşullarından gerekli ve yararlı örnekler verilmeli; bu arada kendi problemlerimizin dünya problemleri arasındaki yeri öğrencilere kavratılmalıdır.

18. Çeşitli konular dolayısıyle ve gerektiğinde tarihin verilerinden yararlanılarak, bilgi, görgü ve tecrübelerin binlerce yıl öncesinden zamanımıza kadar uzayıp gelen çok uzun süre içinde toplanmasına, görüş ve kavrayışın bu yoldan derinleştirilip geliştirilmesine önem verilmelidir. Birçok problemlerin köklerinin geçmişte olduğuna dikkat ettirilmelidir.

19. Özellikle yedi sınıflı öğretmen okullarının birinci devrelerinde, öğrencilerin sosyal bilgiler derslerinde yaptıkları çalışmaların ilerideki öğretmenlik hayatında çok kıymetli ve en yakın (el altında) birer yardımcı kaynak olabileceği öğretmen adaylarına anlatılmalşdır. Öğretcilerin sosyal bilgiler derslerinde tuttukları dosya veya defterlerde, ünite planları, gözlem, inceleme ve araştırma sonuçları, kaynak eserler ve kişilerle bunlardan alınan notlar, kupürler, kronoloji cetvelleri, raporlar veya özetleri, resimler düzenli bir biçimde yer almalıdır. Bu dosya veya defterler, ders yılı sonunda yapılacak sınıf ve okul sergilerinde özenilerek gösterilmeli, sahipleri teşvik ve takdir edilmelidir.

20. Sosyal bilgiler dersi iki mihver dersten biridir. Bütün ifade dersleri mümkün olduğu kadar bu mihver dersler etrafında yürütülmelidir ve bu zorunluk okulun ilgili öğretmenleri tarafından dikkatle gözönünde bulundurulmalıdır. Sosyal bilgiler dersinin konularını canlandıran, ona karşı ilgiyi artırıp güçlendiren, konuların anlaşılmasını kolaylaştıracak nitelikte olan eserlerin veya bölümlerinin okutulması, aynı nitelikte resimler, tablolar ve modeller yapılması ve bütün bunlar için öğretmenlerin sıkı bir amaç ve işbirliği içinde, severek ve isteyerek çalışmaları gerekli ve zorunludur.

21. Öğretimde program temel olmakla birlikte, öğretmenler, yakın çevrede, yurdun ve dünyanın herhangi bir köşesinde gelip geçen önemli olaylar veya herhangi bir konuya karşı kuvvetli ilgi uyandıran başkaca nedenler ortaya çıktığı takdirde, ünitelerin sırasını, yahut konuların üniteler içindeki veya arasındaki yerini değiştirmekte, dersin ve okulun amaçlarına aykırı düşmemek koşuluyla, programda bulunmayan bir üniteyi geliştirmekte serbesttirler. Ancak bu serbestlik, üzerinde çalışılması gerekli olan diğer ünitelerin az veya çok ihmaline yol açmamalıdır.

22. Öğrencilere çeşitli konular dolayısiyle ele geçecek fırsat ve olanaklardan yararlanılarak, milletimize ve bütün insanlığa hizmet etmiş büyük bilim, teknik ve devlet adamları, örnek kişiler olarak gösterilmeli; çalışan ve iyi niyet sahibi olan herkesin onlar gibi olabileceği, unutulmaz ölümsüz kişiler arasına katılabileceği inancı verilmelidir. Geçmiş çağlarda yaşamış olan insanların çeşitli çalışmalarıyla bugün bile yararlı olacağı anlatılmalıdır.

23. Günlük olaylar veya yeri geldikçe tarihi olaylar incelenirken, bu olayların gidişi üzerinde rolleri ve etkileri, onları bu olaylar içine iten güçleri ve nedenleri, onların sonuçlara doğru bilinçli ve bilinçsiz ilerleyişleri açık olarak belirtilmelidir. Herhangi bir durumda, bir kişinin zamanında gösterdiği uzak görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret ve atılganlık, fedakârlık ve kahramanlığın veya düşüncesizlik, bilinçsizlik veya kısa görüşlülüğün sonuçlar üzerinde yaptığı değiştirici etkiler öğrencilerin gözleri önünde kuvvetle canladırılmalıdır ve her iki tipten başkaca örnekler de verilmelidir.

24. İnsanlığın ve milletimizin gelişmesinde önemli etkisi ve yeri olan, etkileri ve sonuçları süregelen olayların zamanlarının ve yerlerinin iyi bir şekilde belirtilmesine önem verilmeli; bunun için sınıfça hazırlanacak büyük ölçekli dilsiz haritalardan veya haritadan, tarih şeridinden dikkatle faydalanılmalıdır. İncelenen bu türlü olayların vukubulduğu yer, dilsiz harita üzerinde adı yazılarak ve olay uygun bir sembol ile ve oluş tarihi ile birlikte gösterilirken, tarih şeridi üzerinde de aynı sembol ve olay yerinin adı ile işaretlenmelidir. İncelenen çeşitli olaylar harita ve tarih şeridi üzerinde tertiplendikçe, aynı çevreye veya bölgeye düşen olaylar arasında da mekân, zaman, neden ve sonuç bağıntıları aramak ve kurmak mümkün olacaktır. Bu maksatla, hazır harita ve tarih şeritleri değil, öğrenciler tarafından hazırlananları kullanmak suretiyle öğrencilerin yaratıcılık ve yapıcılıklarına meydan ve imkân verilmelidir.

25. Programda özellikle birinci sınıfta yakın çevre incelemelerine geniş yer verilmiştir. Temel eğitim ikinci kademe öğrencileri, sürekli olarak içinde bulundukları yakın çevrenin her türlü hayatî, sosyal, kültürel, ekonomik ve doğal belirtilerini ve problemlerini yakından ve etraflıca görüp kavradıktan sonra hem kendi yaşayışlarını anlamlandırmak ve değerlendirmek olanağını bulacaklar, hem de uzak çevre bütün yurt ve dünya problemlerini kavratmak için sağlam bir takım dayanaklara ve elverişli çıkış noktalarına sahip olacaklardır.

26. Okulda ve yakın çevrede, program gereğince ve çevre gereklerine göre yapılacak olan yıldönümleriyle anma törenlerinin bir listesi, tarihleriyle ve öğrencilerle birlikte, ders yılı başında hazırlanmalı ve o günlerde neler yapılacağı ana çizgileriyle planlanarak daha ilk günlerde gruplara verilmeli ve hazırlık çalışmalarına başlanmalıdır. Sınıf ve okul sergisi ile yıl içinde ve sonunda yapılacak bir veya en çok iki müsamerenin hazırlıkları da bunlar arasında yer almalıdır. Her grubun planına göre yapacağı hazırlık çalışmaları, ilgili öğretmenlerle birlikte yakından izlenmeli ve gerekli öncülük ve yardımlar, zamanında yapılmalıdır ve böylece öğrencilere planlı ve programlı çalışma alışkanlığı kazandırılmalıdır.

27. Öğrenciler, her Türk gencinin Devrim Ordusunun fedakâr bir eri olduğu fikir ve duygusunu kuvvetle benimsemeli; devrimlerimizin büyük feda-

kârlıklarla gerçekleştirilebildiğini kavramalı; bu duygu ve anlayışın ömürleri boyunca sağlam ve güçlü kalmasını sağlayıcı etkiler sürdürülmeli ve tarihimizden amaca uygun örnekler verilmelidir.

28. Bir sınıf kitaplığı kurulmalı; bu kitaplıkta sınıfın en ileri öğrencisinden en az gelişmiş öğrencisine kadar çeşitli seviyelere hitap eden kaynak kitaplar bulundurulmalıdır. Bu sayede her öğrenci sınıf kitaplığından yararlanmak olanağına sahip olmalı; birtakım bilgileri arkadaşlarına aktarmanın, bir işe yaramanın zevkini tatmalıdır.

29. Öğrencilere, işlenen ünitelerle ilgili hikâyeler ve piyesler yazdırılmalı, olaylar tasvir ettirilmeli, resimler yaptırılmalıdır. Yazmak ve çizmek, konuları lüzumlu ayrıntılarıyle incelemeyi zorunlu kılar, mantıkî ve müselsel düşünmeyi geliştirir, yazdığını kendi kendine veya başkalarına okumak suretiyle öğrenci, düşündüklerini bizzat kontrol etmek veya başkalarına kontrol ettirmek olanağını elde eder, amaca uygun kelime seçmeye, cümle düzenlemeye alışır; öğrencinin kelime hazinesi zenginleşir.

30. Özellikle kaynak kitap ve yazılardan, kaynak kişilerden yararlanırken, öğrencilerin okuduklarını veya dinlediklerini anlamadan aktarmak gibi yararsız, hatta çok zararlı ve tehlikeli bir yola girmelerini önlemek için, öğretmenin çok uyanık, dikkatli ve öğrencilerin kırılmalarına meydan vermeksizin uyarıcılığı elden bırakmaması gereklidir. Böyle bir durum, ya verilen görevin öğrenci seviyesinin üstünde olmasından, yahut çocuk velilerinin gereksiz olarak işe karışmalarından veya öğrencinin kendi seviyesine uygun kaynaklar bulamamasından doğar.

31. Sosyal bilgiler dersinin müfredatı, eski programlarda yer alan tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerine ait müfredatın birleştirilerek az çok belli ve mantıkî bir sıraya konulmasıyle meydana getirilmiş değildir. Bu derste, yukarıda işaret edildiği gibi, çeşitli hayatî ve sosyal kurumlar, olaylar ve problemlerin her yönden ve öğrencilerin seviyelerine en uygun bir şekilde ve etraflıca incelenmiş temel olarak alınacağı göz önünde bulundurularak incelenecek kurum, olay veya problem için gerekli bilgiler üniteler içinde ve gerektiği zaman yer alacaktır. Bu nedenle öğretimde yetişkinlere özel olan ve mantıkî görülen sıraya uyulması beklenemez ve istenemez. Bu düşünce ilerdir ki, daha önceki programlarda, ortaokullarımızın birinci sınıf müfredatında yer alan genel coğrafya konularına, Sosyal Bilgiler dersi müfredatı için de ayrı bir zaman ve sınıf ayrılmıştır. Bu bilgiler çevre incelemeleriyle ve çevre olanaklarına göre sırası geldikçe verilmeye başlanacak, çalışmalar yakından uzağa doğru genişledikçe yakın çevrede görülmeyen hayat ve etkinlik olanakları (yeryüzü şekilleri, iklim tipleri ve bölgeleri) tanıtılacaktır; söz gelimi, Batı Karadeniz Bölümündeki okullardan birinde bulunan öğrencilerin kendi çevreleri, bölgeleri veya onun bir bölümü üzerinde çalıştıkları sırada, sönmüş veya etkin volkanlardan, bozkırdan veya birçok durumlardan makiden ve hele çölden söz etmeğe hiç lüzum yoktur. Bu arada bunun gibi, plan harita ve bunlarla ilgili yardımcı bilgiler, çalışmalar ilerledikçe ve yeri geldikçe, herhangi bir ünitenin işlenişi sırasında ihtiyaç hasıl oldukça, lüzumlu olduğu kadar verilmelidir.

32. Sosyal Bilgiler dersi, bir bölgenin veya bütünü ile Türkiyenin, yahut Türkiye dışında herhangi bir ülkenin nesi var nesi yoksa, bütün ayrıntılarıyle sayılıp döküleceği dersler değildir; sözgelişi öğrencilerin Türkiye'de bulunan şeker, çimento veya dokuma fabrikalarının yerlerini ezberden saymalarını veya birçok dağ, ırmak, şehir isimlerini, yükseklik, uzunluk veya nüfuslarını öğrenmelerini istemek yersizdir. Önemli olan şeker, çimento veya dokuma endüstrilerinin Türkiye ekonomisindeki yeri ve öneminin, dağların, ırmakların ve benzerlerinin hayat ile olan ilgilerinin öğrencilerin seviyeleriyle ölçülü olarak kavranmasıdır.

33. Bu program komşularımız ve ilgili bulunduğumuz ülkeler veya devletlerin incelenmesinde, coğrafya derslerinde alışılagelmiş olan yol bırakılarak o ülke veya devletin bizim için en ilginç yönleri ön plana alınmıştır. Bu ilginç yön gözden geçirilirken, onun fizikî, beşerî ve tarihî bütün sebep ve sonuçlarının ele alınması da tabiidir.

34. Tarihle ilgili konuların işlenmesinde, Türk tarihi ve yurdumuzun tarihi temel olacaktır. Başka milletlerin tarihi ile ilgili konular, milletimizle ve yurdumuzla ilişkileri derecesinde ve aralarında bağlantı kurularak incelenecektir.

35. Öğretmen, Türklerin tarihte oynadıkları büyük rolü belirtecek, Türklerin tarih boyunca ayrı ayrı adlar altında dünyaya kültürlerini ve uygarlıklarını yaydıkları, İslâm Kültürünün ortaya çıkışında ve gelişmesinde eşsiz hizmetlerde bulundukları üzerinde önemle duracaktır.

36. Çevre incelemelerinde öğrencilere, çevredeki tarihî eserler (sur, kale, harabe, bent, cami, medrese, çeşme, han, hamam, kervansaray, köprü, imaret, kitaplık vb. gibi) müzede veya başka yerde bulunan eski eserler gösterilerek, onların seviyelerine göre açıklamalar yapılmalıdır. Ancak, bu incelemelerde öğrencilere batıl inançlar telkin edecek hurafelere ve yanlış bilgilere yer vermemeğe dikkat edilmesi gerekir.

37. Eski bir olaydan, Kurtuluş Savaşı veya Türk Devriminin herhangi bir döneminden söz edilirken olayın, okulun bulunduğu yerde geçmiş olan veya o yerle ilgili bulunan noktasına çocukların dikkati çekilmeli, okulun bulunduğu yerde o olay ile ilgili tarih eserleri gösterilmeli ve inceletilmelidir.

Tarihî bir kişiden söz edilirken o kişi, eğer okulun bulunduğu yerde doğmuş veya ölmüş, yahut orada bulunmuş ise, bu konuya o kişinin orada camisi, medresesi, kitaplığı, imareti, hanı, türbesi bulunuyorsa, bu gibi eserlere öğrencilerin dikkatleri çekilmelidir.

38. Eski eserlerle anıtların, Türk tarihinin birer belgesi olduğu gözönünde tutularak, bunları yıkılmaktan, bozulmaktan ve yabancı ellere geçmekten korumanın bizim için bir ödev olduğu onlara aşılanmalıdır.

Okulun çevresinde bulunan çeşme, mezar, kütüphane vb. gibi tarihî değeri olan anıtların korunması ve bakımı hususlarının öğretmenlerin rehberliği altında öğrenciler tarafından yapılmasına önem verilmelidir.

39. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra milletimizin ayrı ayrı alanlarda yaptığı devrimler öğrencilere incelenirken, bu devrimlerin herbirinin ne kadar gerekli olduğu, İmparatorluk rejimindeki durumlarla karşılaştırılarak belirtilmeli, bu devrimlerin yurdu her alanda nasıl yükselttiği; eskiden beri bizi geri bırakan etkilerden kurtararak yurdumuza nasıl ileri adımlar attırdığı; Türkiye'yi, bu devrimlerin nasıl büyük ve çok geniş bir gelişim dönemine getirdiği, Türk saygınlığının, Türk şerefinin bütün dünyada nasıl yükseldiği, özellikle Atatürk'ün Türk tarihinin akışını nasıl değiştirdiği, milletimizin değerlerine, yeteneğine dayanarak ve isteklerine uyarak, Türk ulusuna nasıl yepyeni ilerleme ve yükselme ufukları açtığı, Kurtuluş Savaşımızın ve devrimlerimizin dünyanın yakın, uzak birçok milletleri üzerinde ne büyük etkileri olduğu öğrencilere kavratılmalıdır.

40. Demokratik rejimin başka rejimlere üstünlüğü, tarihten örnekler verilerek, öğrencilere kavratılmalı, okulun içinde demokratik bir toplum hayatının kurulmasını teşvik edecek ve topluluğu meydana getiren bireylerin böyle bir toplum hayatının gerektirdiği duyuş, düşünüş ve davranışı kazanmalarına yardım etmelidir.

Öğrencilerin, hayatlarının en az beş veya sekiz yılını içinde geçirecekleri okulu, kendi evleri gibi benimseyip sevmelerini sağlamak için, onlara, okul hayatını düzenleyen kuralları iyice tanımaları olanağı sağlanmalı; bu kuralların ne gibi zorunluklarla konmuş bulunduğu üzerinde onları düşündürmeli; bunlara uyulmadığı zaman okul düzeninin bozulacağı, öğrencilere kavratılmalı, onların okul yönetiminin her yönünde rol almaları ve sorumluluk yüklenmeleri gerektiği teşvik edilmelidir.

Bu çeşit çalışmalarda geniş ölçüde iş bölümüne çok sayıda öğrencinin görev almasına ve görev yüklenecek olanların bütün öğrencilerin oy ve kanılarıyle seçilmelerine dikkat edilmelidir.

41. Millî birlik ve dayanışmanın anlamı ve önemi çocuklara kavratılmalıdır. Millet için yaşamanın, millet için ölmenin, millete bütün varlığını, benliğini vermenin Türk çocuğunun ödev ve ülküsü olduğu, millî amaçları gerçekleştirmenin her amacın başında bulunduğu onlara aşılanmalıdır.

42. Program, yalnız fikir verici değerdedir. Öğretmenler, bulundukları yerlerin özelliklerine göre, konulardan bazılarını ünitelerden çıkarmak, yeni konular eklemek, bir olay veya beliren bir problem etrafında yeni üniteler oluşturmak olanak ve yetkisine sahiptir.

TEMEL EĞİTİM SINIFLARINDA İŞLENECEK BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR

1) İlköğretim Haftası (IV. ve V. sınıflarda işlenecektir).
2) Birleşmiş Milletler Günü (24 Ekim) (IV. sınıfta işlenmiyecektir.)
3) Cumhuriyet Bayramı
4) Atatürk Haftası (10/16 Kasım)
5) Çocuk Kitapları Haftası (Kasım ayının ikinci pazar günü ile başlayan hafta)
6) İnsan Hakları Günü ve Haftası (10 Aralık gününü içine alan hafta)
7) Ulusal Egemenlik Bayramı
8) Gençlik ve Spor Bayramı
9) Hürriyet ve Anayasa Bayramı
10) Nato Günü (4 Nisan) (IV. sınıfta işlenmiyecektir).
11) Dünya Çocuk Günü (Ekim ayının ilk pazartesi) II. Kademe
12) Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)
13) Kızılay Haftası (29 Ekim - 4 Kasım)
14) Arttırma ve Yerli Malı Haftası (12 - 18 Aralık)
15) Yeşilay Haftası (1 - 7 Mart)
16) Sağlık Haftası (7 - 13 Nisan)
17) Trafik Haftası (Mayıs alının ilk cumartesi ile başlayan hafta)
18) Anneler Günü (Mayıs ayının ikinci pazar günü)

Eğitsel kollarca kutlanacak hafta ve özel günler

TEMEL EĞİTİM

SOSYAL BİLGİLER PROGRAMI

IV. SINIF

I. ÜNİTE: GÜNLERİMİZ NERELERDE VE NASIL GEÇİYOR?

A. Aile İçinde Yaşayışımız:

1) Aile kimlerden meydana gelir? Aile ilişkilerini düzenleyen esaslar nelerdir? Ana ve babaya saygı, sevgi, bağlılık, yardım ve hizmet. Kardeşler arasında sevgi ve geçim;

2) Aile bireylerinin günlük işleri. Dışarda çalışanlar ve aile yaşayışının buna göre düzenlenmesi;

3) Aile bütçesi, gelir ve giderlerimiz, varsa tarla ve bahçelerimizin ürünleri, dikkatli ve yerinde harcamak zorunluğu; cep harçlıklarımız ve tutumluluk, evin, (kiralık da olsa) ev eşyasının korunması;

4) a. Ailede güven, hastalık, kaza ve ölüm halleri için para biriktirme, yaşlılar ve çalışmayacak durumda olanlar nasıl ve ne ile geçinirler? Emeklilik, sigorta, özel gelir kaynakları (kira bedelleri vb.);

b. Güvenliğimizi kimler sağlar? (Bekçi, köy korucusu, jandarma, polis). Bunlara karşı ödevlerimiz nelerdir?

5) Evimiz ne zaman ve nasıl yapılmıştır? Ailemizde bu işe emeği geçenler. Evimizin sağlığa uygun olması için neler yapabiliriz?

6) Türk töresinde ve geleneğinde ailenin yeri ve aile ocağının kutsallığı. Aile onurunun korunması ve bu konuda bize düşen görevler;

B. Dershanede Yaşayışımız:

1) Okula niçin devam ediyoruz?

2) Sınıf arkadaşlarımızla geçim;

3) Dershanemizin temizliği, düzeni, güzelleştirilmesi ve eşyasının korunması;

4) Sınıf başkanının seçilmesi, eğitsel kolların kurulması, eğitsel kol temsilcilerinin seçilmesi (Kimleri, nasıl seçelim?)

5) Günlük yaşayışımızda, dershanemizde bize düşen görevler nelerdir?

C. Okulumuzda Yaşayış:

1) Okulumuzda günlük yaşayış;

2) Okul topluluğu kimlerden meydana gelmiştir? Herbirinin görevleri ve birbiriyle ilişkileri nelerdir?

3) Okulun ve okul eşyasının, okul çevresindeki ağaçların ve çiçeklerin korunması, bakımı, yenilerinin yetiştirilmesi, okulun ve çevresinin güzelleştirilmesi;

4) Çevre kirlenmesi nedir? Bu konuda bize düşen görevler;

5) Okulunuzla, ailelerimiz arasında işbirliği ve yararları (Okul-Aile Birliği ve Sınıf-Aile ilişkileri);

6) Okulumuz ne zaman ve nasıl yapılmıştır? Bu işte emeği geçenler, (Okulumuzun kısa tarihçesi);

7) Okulumuzun ve çevresinin krokisini yapalım (Krokiler nasıl yapılır ve krokilerden nerelerde, nasıl yararlanırız?). Okulumuzun yönlerini bulalım (Yön kavramı).

Ç. Mahallemizde veya Köyümüzde Yaşayış:

1) Komşularımız ve komşuluk ilişkileri· (Komşular arasında yardımlaşma, imece, iyi geçinme, birbirinin rahat ve huzuruna dikkat ve başkalarının haklarına saygı; karşılıklı sevgi ve saygının günlük yaşantımızdaki değeri, sevinçlere katılmak, kederleri paylaşmak);

2) Ev, apartman, sokak, bahçe, park ve çeşmenin temizliği ve bakımında işbirliği;

3) Mahallemizde veya köyümüzde, muhtarın, ihtiyar heyetinin ve ihtiyar meclisinin seçimi görevleri;

4) Köyün ortak malları ve bunların korunması;

5) Mahallemizde veya köyümüzde eski eserler varsa, bunların ne zaman, kimler tarafından yapılmış olduğu, bu eserlerin değeri ve korunması.

D. Kasaba veya Şehrimizde [illegible] Nasıl Karşılanıyor?

1) Cadde ve sokakların te[illegible]

2) Sağlık, su, kanalizasyon [illegible] işleri

3) Çarşı ve pazarların kontrolu;

4) Şehir içinde ve yakın çevrede ulaştırma işleri;

5) Parklar, bahçeler, spor ve oyun alanları;

6) Kitaplıklar ve buralarda davranışlarımız.

E. Belediyenin Görevleri:

1) Belediye örgütü ve belediyeye bağlı kurumlar;

2) Halkın belediye işlerine yardımı.

F. Bulunduğumuz yerin özelliğine göre bucak, ilçe, il merkez örgütleri, buralardaki görevliler ve görevleri (kısaca).

G. Köy, Kasaba veya Şehirde ve Şehirlerarası Yollarda Trafik:

1) Motorlu kara taşıtlarının yaşantımızdaki yeri ve vazgeçilmezliğinin nedenleri (Zaman yönünden yurdumuzun ve ulusumuzun güvenliği yönünden, ürünlerin yurt köşelerine ulaştırılması yönünden vb.);

2) Düzenli ve güvenli trafiğin yaratılmasında yayanın sorumluluğu:

a) Yoldan yaralanma tekniğinin bellenmesi ve uygulanması;

b) Yoldan yararlanan diğer kişilerin haklarının gözetilmesi ve işlerinin kolaylaştırılması;

c) İlgili kuruluşların çalışmalarından verimli sonuçlar alınması için yardımcı olunması.

3) Yoldan Yararlanma Yöntemleri:

a) Yaya olarak;

b) Yolcu olarak;

c) Sürücü olarak; (Bisiklet sürücüsü ve hayvan sürücüsü olarak)

ç) Oyun oynarken.

G. Turist Kimdir ve Hangi Amaçla Gezer?

a) Köy, kasaba veya şehrimizde görülmeye değer yerler;

b) Turizmin önemi ve geliştirilmesi (Otel, motel, lokanta ve kampingler, turistik eşya satan yerler); buralarda davranışlarımız ve dikkat edilecek hususlar;

c) Turizmin gelişmesinde bu tür yerlerin önemi.

H. Başkalarını rahatsız etmeyecek şekilde sıraya girmek, yavaş sesle konuşmak, temizliğe dikkat, topluma ait eşyayı korumak, toplumda yardımlaşma ve doğruluk.

II. ÜNİTE : KÖYÜMÜZ, KASABAMIZ VEYA ŞEHRİMİZ NASIL BİR YERDEDİR?

A. Yeryüzü Şekilleri Bakımından:

1) Yaşayışımız üzerinde etkileri olan çevremizdeki yeryüzü şekilleri:

(Yakın çevre gezilerinde yapılan gözlemlere dayanılarak; sıradağ, tekdağ, tepe, vadi, plato ve ova gibi başlıca yeryüzü şekilleri ve kıyı kavramları verilecektir. Ancak bu sınıfta kavramlarla ilgili ayrıntılara girilmeyecektir).

B. Hava Olayları ve Havaların Gidişi Bakımından:

1) Yağmur, kar, dolu, çiğ, kırağı, rüzgâr, fırtına, şimşek, gök gürlemesi gibi olaylar ve sıcaklık değişmeleri her mevsimde görülen özellikleriyle değerlendirilecektir. Buna bağlı olarak, mevsimlerin özellikleri saptanacaktır. (Kısaca)

2) Bu özelliklerin yaşayışımıza etkileri;

3) Dünyanın hareketleri ve sonuçları (kısaca).

C. Doğal Bitki Örtüsü Bakımından:

1) Orman, bozkır, makiden (hangisi varsa) nasıl yararlanıyoruz?

2) Bu yararlanmayı sürdürmek ve artırmak için neler yapabiliriz?

Ç. Su Varlığı Bakımından:

1) Kuyular ve sarnıçlar;

2) Kaynak suları;

3) Akarsular, sulama işleri, sugücü; (çevremizde bunlardan nasıl yararlanıyoruz?)

4) Yaşadığımız yerde göller ve sağladığımız yararlar;

5) Seller ve su baskınları, toprak sürüklenmesi ve bunların zararlarından korunma.

D. Yollar Bakımından:

1) Köyümüzü, kasabamızı veya şehrimizi çevreye ve uzaklara bağlayan yollar;

2) Bu yollar üzerinde işleyen taşıtlar;

3) Yeni yollar ve taşıtlar bize neler getirdi?

E. Tarihî Kalıntılar Bakımından:

Çevremizde bizden önce yaşayanların kalıntıları.

(Höyük, köprü, kule, han, cami, kervansaray, çeşme vb.)

III. ÜNİTE : YAŞADIĞIMIZ BÖLGEYİ TANIYOR MUYUZ? KOMŞU VE UZAK BÖLGELERİ DE KISACA TANIYALIM.

NOT: Bu ünitenin hazırlanışında her bölge yaşadığımız bölge olarak kabul edilmiş ve bir çerçeve olarak hazırlanmıştır. Ünitenin işlenişinde, öğrencinin yaşadığı bölge geniş olarak ele alınacak, komşu ve uzak bölgeler ise daha çok birinci derecede göze çarpan özellikleriyle yurt ekonomisindeki ve sosyal yaşantımızdaki yeri bakımından kısaca değerlendirilecektir.

A. Yurdumuzun Güneyinde (Toroslar Yöresi):

1) Batı ve Orta Toroslar Yöresi :
Orta veya Batı Torosların herhangi uygun bir yerinde, iç ve dış etekler arasında bir çıkış ve iniş anlayışı içersinde;

a) Önemli tarımsal bitkiler ve etkinlikler, yararlı doğal bitkiler, orman işletmeleri, yüksek otlaklar ve yörükler, yörenin kısaca iklimi ve bitki örtüsü, kıyılarda turfanda sebzecilik ve meyvecilik,

b) Oluşumlarına girilmeksizin kısaca, obruklar düdenler, dolin ve uvala (terim verilmeksizin), çağlayanlar (Manavgat), geçitler (Külek), barajlar (Seyhan), elektrik santralleri (Kovado, Göksu);

c) Mersin Rafinerisi, yörenin turistik değeri ve turizm çalışmaları.

2) Göller Yöresinde:

a) Batı Toroslar arasındaki önemli göller ve ilginç yönleri, sulama ve enerji üretimin-

deki yararları, gül ve gül yağcılığı, halıcılık, alüminyum fabrikası, Keçiborlu kükürdü (kısaca).

3) Doğu Toroslar Arasında:

a) Doğu Torosların iki ana bölümü ile bunlar arasındaki oluklar ve ovalar zinciri (Malatya, Elâzığ, Muş ovaları) Van gölü, bakır ve krom yatakları, Keban barajı ve Keban elektrik santrali;

b) Petrol yöresi, petrolün önemi, Türkiye'de petrol üretiminin bugünkü durumu ve rafineriler (kısaca);

c) Gaziantep ve Antepfıstığı, yörede fıstık üretimi, değeri, bağlar, zeytinlikler, Fırat, Kargamış, Birecik köprüsü, Urfa, Kurtuluş Savaşında Antep Savunması.

B. Karadeniz Kıyılarında:

1) Çay ve Rize Yöresi:
Çay, çayın yöreye sağladığı yararlar, yağışlar ve bitki örtüsü, mısır, tarım alanlarının darlığı ve dağınık yerleşme, Trabzon limanı (kısaca);

2) Fındık ve Ordu - Giresun Yöresi:
Fındığın değeri ve önemi, Giresun kâğıt fabrikası;

3) Samsun ve 19 Mayıs:
Atatürk'ün Samsun'a çıkışı ve anlamı, Bafra ve Çarşamba ovaları, tütün, bu yörenin iç bölgelerle ulaşım yönünden bağlantısı.

4) Ağaç Denizi:
Batı Karadeniz Bölgesinin orman zenginliği ve başlıca dağ sıraları, orman işletmeciliği ve orman köyleri, tarım alanlarının yetersizliği, Sarıyar ve Gökçekaya barajları ve elektrik üretimi, Zonguldak kömürleri, Çatalağzı termik santrali, demir-çelik endüstrisi, Divriği demiri.

C. İç Bölgelerde:

1) Tuz gölü ve tuz, peri bacaları ve turistik değeri, bozkır, tahıl, koyun üretimi, Hirfanlı barajı ve elektrik üretimi, Selçukluların merkezi Konya ve yöresi, Erciyas ve Kayseri, başkent Ankara;

2) Doğu Anadolu'da kış ve hayvancılık, Erzurum ve Aziziye Savaşı (kısaca), Trabzon, Erzurum, İran yolu, Ağrı dağı.

D. Yurdumuzun Batısında:

1) İki yarımadayı ve iki kıtayı bağlayan Boğaziçi köprüsü ve İstanbul, bu arada endüstri yöresi (kısaca);

2) Çanakkale boğazı ve Çanakkale Savaşı (kısaca);

3) Marmara denizi ve balıkçılık (kısaca);

4) Uludağ ve Bursa (dağ, deniz, kaplıca ve şeftali);

5) Egenin çukur ovaları ve ürünleri (Zeytin, tütün, üzüm, incir, pamuk, ovaların ulaşım değeri;

6) Ege kıyıları ve Ege adaları, İzmir limanı ve körfezi, kıyıların özellikleri, eski uygarlıkların kalıntıları, Ege adalarının bizim için önemi;

7) İç Batı Anadolu ve çinicilik, suni gübre fabrikası ve termik santrali.

NOT : Bu ünitede IV. sınıf çocuğunun seviyesi gözönünde tutularak, gereksiz ayrıntılara girilmeden ele alınmalıdır. Konular, bir gezinin hikâyesi içinde de işlenebilir.

IV. ÜNİTE : YURDUMUZA NE ZAMAN VE NASIL YERLEŞTİK?

A. Tarih Öncesinde Anadolu:

1) Karain mağarası, çıkış noktası olarak alınacak ve bu örnekten hareket edilerek, yurdumuzda eski taş çağı kısaca açıklanacaktır. (Çevrede höyük varsa incelenebilir.)

2) Çatalhöyük ve Burdur Hacılar kazılarındaki buluntular çıkış noktası yapılarak, memleketimizde avcılıktan çiftçiliğe geçiş, hayvanların evcilleştirilmesi, ilk tarım hayatı, ilk yerleşme, çanak çömlek yapımı ve diğer sanatlar açıklanacaktır.
(Çevrede höyük varsa incelenebilir).

3) Kültepe ve Alacahöyük kazılarında bulunan tabletler çıkış noktası yapılarak, Anadolu'nun yazılı devre girişi üzerinde durulacak, ilk yazının Mezopotomya'da bulunuşuna ve böylece tarihin başlamış olduğuna değinilecektir.

4) Alişar çıkış noktası yapılarak ilk madeni araçlar ve toplum hayatının değişmesi;

5) Takvim fikri, birkaç tarih şeridi örneği üzerinde somutlaştırılarak verilecektir.

B. Büyük Göçler Sonunda Anadolu'da Yerleşme:

1) Anadolu'da ilk devletler:
Boğazköy'ün yeri ve Hititlerin Anadolu'ya gelişi;

2) Orta Asya'daki Türk uygarlığı;

3) Göçlerin nedenleri ve sonuçları, göç yolları, Mezopotomya ve Mısır'a Orta Asyalıların yerleşmeleri;

4) Hitit devletinin gelişmesi (kısaca), özellikle Hititlerin uygarlığı ve bugüne kalan eserleri;

5) Frigyalılar, Lidyalılar, Urartular ve Batı Anadolu uygarlığı (İyonya uygarlığı), (daha çok resimlere yer verilmek suretiyle bütünlük içinde kısaca işlenecektir. Mezopotomya ve Mısır'ın siyasi tarihine girilmeyecektir.)

C. Göçlerden Sonra Orta Asya'da Kurulan Büyük Türk Devletleri:

1) Hun Türk İmparatorluğu;

2) Göktürk Devleti (Oğuz Destanı, Ergenekon Destanı, Orhun Yazıtları ayrı ayrı okuma

parçaları olarak verilecek, milletimizin köklü bir tarihe sahip olduğu bilinci kazandırılacaktır).

3) Türklerin Arap dünyası ile ilişkileri, Türklerin Müslümanlığı kabul edişi, Türklerin İslâmlığa yaptıkları hizmetler;

4) İslâmlık (doğuşu ve insanlığa getirdiği temel ahlâk ilkeleri);

5) Büyük Oğuz Göçü (Malazgirt savaşının sonuçları ve Alparslan'ın kişiliği).

V. SINIF :

I. ÜNİTE : YURDUMUZA TOPLU BAKIŞ :

NOT : IV. sınıfta işlenen "Yaşadığımız Bölgeyi Tanıyor muyuz? Komşu ve Uzak Bölgeleri Kısaca Tanıyalım" ünitesi çıkış noktası yapılarak, üniteyle bağlantı kurulacaktır. Ayrıca, bu ünitenin işlenişinde, doğal özelliklerin günlük yaşayışımıza etkileri dikkate alınarak insan - tabiat ilişkileri açısından değerlendirilecektir.

1) Türkiye'nin çevresindeki denizler ve kıyılar;

2) Sıradağların genel doğrultuları, doğuda yan yana sıkışık olarak yer alışları, daha doğuda ve batıda birbirinden uzaklaşmaları, İç Anadolu'yu kuşatmaları, Ege bölgesi dağlarının özellikleri, sıradağlar arasındaki oluklar ve ovalar;

3) Anadolu'nun batıdan doğuya doğru yükselişi;

4) Büyük akarsuların çoğunun doğudan batıya, bir bölümün de batıdan doğuya aktıkları, fakat bazılarının sert dirsekler yaparak, kuzeye veya güneye bükülüşleri, dar ve sarp boğazlar aracılığı ile sıradağları aşarak denizlere ulaştıkları ve kıyılarda deltalar yaptıkları;

5) Göllerin, özellikle dağlar arasında bulunduğu;

6) Ana karayollarıyle, ana demiryollarının sıradağlara ve bunlar arasındaki oluklara ve vadilere uyarak, genellikle doğu-batı doğrultusunda uzandıkları;

7) Sıradağların oldukça az geçit verdiği, bunlardan yararlanılarak, kıyıların iç bölgelere ve doğu-batı doğrultulu ana yollara bağlandığı;

8) Şehirlerin ve eski büyük kalelerin önemli yol kavşaklarında kurulduğu belirtilecek ve bu arada karayollarımızın bugünkü durumuna kısaca değinilecek trafik konusu değerlendirilecektir.

a) Motorlu kara taşıtlarının yaşantımızdaki yeri ve vazgeçilmezliğinin nedenleri (zaman yönünden, yurdumuzun ve ulusumuzun güvenliği yönünden, ürünlerin yurt köşelerine ulaştırılması yönünden);

b) Düzenli ve güvenli trafiğin yaratılmasında yayanın sorumluluğu.

1) Yoldan yararlanma tekniğinin bellenmesi ve uygulanması,

2) Yoldan yararlanan diğer kimselerin haklarının gözetilmesi ve işlerinin kolaylaştırılması,

3) İlgili kuruluşların çalışmalarından verimli sonuçlar alınması için yardımcı olunması.

c) Yoldan yararlanma yöntemleri:

1) Yaya olarak;

2) Yolcu olarak;

3) Sürücü olarak (özellikle bisiklet ve hayvan sürücüsü olarak);

4) Oyun oynarken.

9) Türkiye'nin dünya üzerindeki yeri ve önemi;

10) Bütün bu özelliklerîyle, yurdumuzun bize bağışladığı olanaklar ve yurdumuzu korumak, güzelleştirmek ve geliştirmek konusunda her Türk çocuğuna düşen sorumluluklar (kısa ve öz olarak).

II. ÜNİTE : CUMHURİYETİMİZİ NASIL KURDUK?

NOT : Cumhuriyet Bayramı kutlama törenleri ya da Atatürk'ü anma günleri, çıkış noktası yapılarak bir önceki üniteyle bağlantı kurulmak suretiyle, üniteye giriş yapılabilir.

A. Kurtuluş Savaşı: (Demokrasimizi nasıl kazandık?)

1) Mondros Mütarekesinden sonra yurdumuzun durumu;

2) Mustafa Kemal'in yurdu kurtarmak için Samsun'a çıkışı, (Atatürk'ün hayatı);

3) Kurtuluş Savaşının başlaması (Kongreler, son Osmanlı Mebuslar Meclisi, T.B.M.M. açılması);

4) Yurdumuzun düşmanlardan temizlenmesi (Doğu ve Güney cephelerine kısaca değinilecek, özellikle I. İnönü, II. İnönü, Sakarya, Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Savaşı ve sonuçları).

5) Türk zaferinin düşmanlara kabul ettirilmesi (Mudanya Mütarekesi, Saltanatın kaldırılması, Lozan Barışı);

6) Cumhuriyetin ilân ve sonuçları.

B. Türk ulusunun gelişmesini sağlayan devrimler: (Devrimlerimizin önemi ve bize kazandırdıkları. Bu konuda sorumluluklarımız)

C. II. Dünya Savaşı'ndan Önce Türkiye:

(Montrö Sözleşmesi, Hatay'ın ana vatana katılması, Atatürk'ün ölümü).

Ç. II. Dünya Savaşı (kısaca):

(II. Dünya Savaşı'nda Türkiye ve Birleşmiş Milletler - UNESCO, Nato, Cento, Avrupa Konseyi ve Ortak Pazar (kısaca);

D. Türkiye'de çok partili hayata geçiş:

1) Demokrasinin üstünlüğü (seviyeye uygun olarak);

2) Okulda demokratik yönetim ve önemi (kısaca);

3) Demokrasimizi korumak konusunda bize düşen görevler.

E. 27 Mayıs Devrimi ve sonrası:

F. Yeni Anayasamız ve demokrasimize getirdiği kuruluşlar:

(Anayasa Mahkemesi, Cumhuriyet Senatosu, Devlet Plânlama Teşkilâtı);

Ayrıntılara ve kuruluşlarına girilmeden, kısaca işgörürlükleri üzerinde durulacaktır.

G. Seçimler ve T.B.M.M. Kuruluşu; (Seçimlerin ayrıntılarına girilmeden Millet Meclisinin ve Cumhuriyet Senatosunun kuruluşu ve görevleri üzerinde durulacaktır).

Ğ. Cumhurbaşkanının seçimi ve görevleri;

H. Hükümetin kuruluşu ve görevleri;

I. Yurttaşların devlete, devletin yurttaşlara karşı görevleri;

İ. 1) Türklerin özellikleri:
(cesurluk, konukseverlik, doğruluk, yardımseverlik, temizlik, hoşgörürlük, büyüklere saygı, küçüklere şefkat);

2) Türkleri birbirine bağlayan bağlar:
(Tarih, yurt, kültür, ülkü ve ekonomi birliği);

3) Bayrağımıza karşı duyulan sevgi ve saygı, istiklâl madalyası olanlara saygı.

III. ÜNİTE : TÜRKİYE VE KOMŞULARIMIZ (KOMŞU ÜLKELERLE İLİŞKİLERİMİZ).

NOT : Bu ünitenin işlenişinde, komşumuz olan ülkelerin nesi var, nesi yoksa, ayrıntılı bir biçimde değerlendirileceği anlamı çıkarılmamalıdır. Komşu ülkelerin kısaca genel tanımı yapıldıktan sonra, Türkiye ile ilişkileri ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

A. Batıdaki komşularımız:

1) Kısaca Balkan yarımadası;

2) Yarımadanın siyasal bölünüşü ve yarımadadaki devletlerden Yunanistan ve Bulgaristan'ın genel tanımı, ekonomik durumu;

3) Türkiye ile ilişkileri;

4) Yarımadada Türkler.

B. Doğudaki komşularımız:

1) S.S.C.B. genel tanımı (Yeri, ekonomik kaynakları kısaca);
Sovyetler Birliğinde Türkler, Türkiye - Sovyetler Birliği ilişkileri (kısaca);

2) İran;
Yeri ve ekonomik durumu (kısaca), Türkiye-İran ilişkileri.

C. Güney Komşularımız:

1) Irak;
Yeri, ekonomik durumu (kısaca), Türkiye - Irak ilişkileri ve Irak'ta Türkler.

2) Suriye:
Yeri ve ekonomik durumu (kısaca) Türkiye - Suriye ilişkileri ve Suriye'de Türkler.

3) Kıbrıs:
Yeri, alanı, nüfus durumu, Kıbrıs'ın Türkiye bakımından önemi ve Türkiye ile doğal, kültürel, tarihi, ekonomik ve siyasal bağlantıları.

IV. ÜNİTE : OSMANLI DEVLETİNİN KURULUŞU :

NOT : IV. sınıfta işlenen "Oğuzların Anadolu'ya Gelişi" ünitesi ile bağlantı kurulmalıdır. Çevrede Osmanlılardan kalma eserler varsa çıkış noktası incelenmelidir.

A. Anadolu'da Yeni Bir Türk Devleti'nin Doğuşu :

1) Anadolu Selçuklu Devleti'nin dağılışı, Osmanlı Devleti'ni kurma çabaları ile devletin kurulmasında oturduğu yer ve önemi, Osman Beyin kişiliği (kısaca);

2) Trklerin Rumeli'ye geçişi ve sonuçları;

3) Hiristiyanların, Türkleri Rumeli'den çıkarma çabaları ve sonuçları (I. Kosova, Niğbolu, Varna ve II. Kosova Savaşlarının ayrıntılarına girilmeden sebep ve sonuçlarına kısaca değinilecektir).

4) Anadolu'da Türk birliğinin kurulması çabaları (Y. Beyazıt, Ankara Savaşının sebep ve sonuçları, birliğin dağılması, Çelebi Mehmet ve birliğin yeniden kurulması - ayrıntılara girilmeyecektir).

5) İstanbul'un alınışı ve bu olayın Türklere sağladığı yararlar, İstanbul'un alınışının Türk ve dünya tarihi yönünden önemi.

B. Osmanlı Devletinin imparatorluk haline gelmesi:

1) Türklerin Avrupa'da genişlemesi ve büyük Avrupa devletlerine üstünlüğünü kabul ettirmesi (kısaca Belgrat'ın alınması, Mohaç zaferi ve Macaristan'ın fethi);

2) İmparatorluğun doğuda ve güneyde genişlemesi (Otlukbeli, Çaldıran, Ridaniye Savaşlarının sebep ve sonuçlarına kısaca değinilecektir);

3) Denizlerde genişleme, Karadeniz'in ve Akdeniz'in bir Türk gölü haline gelmesi (kısaca Barbaros, Preveze Savaşı ve Kıbrıs'ın fethi);

4) Osmanlıların kendilerine özgü bir uygarlığı vardır. (Ayrıntılara girilmeden, devlet kuruluşlarına, devlet adamlarının yetenekli ve nitelikli oluşuna, ordu ve donanmaya, eğitim ve öğretime, güzel sanatlara, ekonomik duruma kısaca değinilecektir. Bu arada Fatih ve Süleymaniye Külli-

yelerinin değeri ve işgörürlüğü öz olarak verilecektir).

C. Avrupa'da Bilim ve Teknik Alanında Gelişmeler:

1) Yeni buluşlar ve sonuçları (kısaca, barut ve top, pusula ve gemicilik, kâğıt ve matbaa);

2) Düşüncede, güzel sanatlarda ve dinde yenileşmeler (kısaca).

V. ÜNİTE : OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN DURAKLAMASI - GERİLEMESİ VE DAĞILMASI :

A. Osmanlı İmparatorluğunun Duraklaması:

1) Osmanlı İmparaorltuğunun duraklama devrine girişinin nedenleri (kısaca iç ve dış nedenler);

2) Durumu düzeltmek isteyenler ve çabalarının sonuçları (kısaca IV. Murat ve Köprülüler);

3) II. Viyana kuşatması ve başarısızlığın yarattığı sonuçlar (kısaca, Karlofça Antlaşmasının önemi ve sonuçları).

B. Osmanlı İmparatorluğunun Gerilemesi:

1) Osmanlı İmparatorluğunun gerilemesinin nedenleri (Ordunun bozulmasına, din adamlarının ve medresenin yenilik hareketlerine uyulamamasına ve bunun sonucu olarak yerli sanatlarımızın gerilemesine kısaca değinilecektir).

2) Osmanlı - Rus ve Osmanlı - Avusturya ilişkileri (Rusya ve Avusturya'nın, Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki geleneksel emelleri üzerinde durulacak ve bu devletlerle XVIII. yüzyılda yapılan savaşların ve antlaşmaların ayrıntılarına girilmeden sonuçlarına ve önemine kısaca değinilecektir);

3) Lâle Devri, matbaanın girişi ve etkileri (kısaca).

C. Osmanlı İmparatorluğunun Dağılması:

1) Fransız Devrimi ve Osmanlı İmparatorluğu üzerinde etkileri (Devrimin sadece temel ilkeleri işlenecek, gelişimi ve safhaları üzerinde durulmayacaktır);

2) Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan devletler (kısaca, Sırp ve Yunan ayaklanmaları, sonuçları);

3) Osmanlı İmparatorluğunu dağılmaktan kurtarma çabaları:

a) III. Selim ve II. Mahmut devrinde yapılan başlıca yenilikler;

b) Tanzimatın getirdiği başlıca yenilkler;

c) Osmanlı İmparatorluğunda demokrasi hareketleri (kısa I ve II. Meşrutiyet);

ç) Yenilik hareketlerinin istenen sonuçları vermemesinin nedenleri;

d) Osmanlı İmparatorluğunun dağılışı (Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşı, Mondros Mütarekesi, kısa ve öz olarak verilecektir).

VI. SINIF (Haftada 3 ders)

I. ÜNİTE : HANGİ TOPLULUKLARIN ÜYESİYİZ? BU TOPLULUKLAR İÇİNDE HAK VE GÖREVLERİMİZ NELERDİR?

A. Sınıf Topluluğu İçinde:

1) Ortaokula niçin devam ediyoruz? (Amaç birliğinin bir topluluğu oluşturması), sınıf arkadaşlarımızla tanışma (kimlik belgelerinin hazırlanması);

2) Amaca ulaşmak için karşılıklı sevgi ve saygı, arkadaşlarımızla iyi geçim ve isteyerek işbirliği yapmanın gerekliliği ve önemi;

3) Dershanemizde, rahatlıkla ve severek çalışabilmek için dershanemizin temizliği, düzenlenmesi ve güzelleştirilmesi, sınıf kitaplığının kurulması, yaptıklarımızın ve eşyalarımızın korunması;

4) Sınıf toplumumuzun iyi ve verimli çalışabilmesi için, sürekli olarak yapılacak işlerin saptanması ve paylaşılması (Sınıf başkanı ve eğitsel kol temsilcilerinin özellikleri ne olmalı ve nasıl seçilmeli);

B. Okul Topluluğu İçinde:

1) Okulumuz, öğretmenleri, öbür görevlileri ve öğrencileriyle bir topluluktur (Ortak amaç, karşılıklı sevgi ve saygı, iyi geçim, eğitsel kol çalışmalarında işbirliği ve ahenk vb.)

2) Okul topluluğunun bireyleri, bunların görevleri, sorumlulukları, karşılıklı ilişkileri, bu ilişkilerin nasıl ve neye göre düzenlendiği;

3) Okulda, işbirliği ve işbölümü, öğrencilerin okul yönetimine katılması ve önemi;

4) Okulun, okul eşyasının, çevresinin korunması ve güzelleştirilmesi, bu konuda sorumluluklarımız;

5) Okulun çevresinde yaşayan ve çalışan insanların ve ailelerin işlerini aksatmamak, rahatsız etmemek ve bu konuda bize düşen görevler, okul çevresindekilerle nasıl ve hangi amaçlarla işbirliği yapılabilir?

6) Okul-Aile Birliği ve amaçları;

7) Okulumuzun çalışmaları için gerekli paranın nerelerden, nasıl sağlandığı (Millî Eğitim Bakanlığı ve Okul Koruma Dernekleri;

8) Okulumuzun öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığınca nasıl ve nerelerde yetiştirildiği ve nasıl atandığı;

9) Okulumuzun yakın çevre içinde yerinin belirlenmesi.

a) Okul çevresinin krokisinin yapılması, yön bulunulması ve yön kavramı.

b) Sınıf planının yapılması, plan ve kroki arasındaki farklar (kısaca ÖLÇEK kavramı).

c) Plan ve harita arasındaki farklar, harita işaretleri ve renklerin anlamları,

ç) Kroki, plan ve haritalardan nerelerde, nasıl yararlanırız.

10) Okulumuzun kısa tarihçesi.

C. Aile Toplumu İçinde :

1) Aile nasıl bir topluluktur?

2) Aile bir milletin temelidir;

3) Aile bağı, ailede karşılıklı sevgi, saygı, yardım, işbirliği ve işbölümü;

4) Baba ocağına bağlılığın nedenleri ve sürdürülmesi, aile "soy" adı;

5) Aile bütçesi ve malları;

6) Yarın için tasarruf, sigorta ve emeklilik;

7) Ailenin eğitim görevi;

8) Evimizi daha kullanışlı bir duruma getirmek ve güzelleştirmek için neler yapabilirizz?

9) Evimiz ne zaman ve nasıl yapılmıştır? Herkes istediği yerde ve istediği biçimde ev yapabilir mi?

Ç. Köyün, Mahallenin veya Bir Semtin Halkı da Bir Topluluktur.

1) Köy, mahalle ve semt halkını bir araya toplayan amaç birliği;

2) Komşuluk ilişkileri (yardımlaşma, imece, geçim, nezaket, sevinçlere katılmak, üzüntüleri paylaşmak);

3) Apartmanın, sokağımızın, mahallemizin ve köyümüzün bakımında ve temizliğinde işbirliği;

4) Mahallemizin ya da köyümüzün ortak işleri ve ihtiyaçları, ortak işlerin kimler tarafından nasıl yapıldığı ve ortak ihtiyaçların nasıl karşılandığı;

D. Köy, Kasaba veya Şehir Topluluğu İçinde:

1) İnsan için en büyük ihtiyaç toplu yaşamaktır. Köyümüz, kasabamız ya da şehrimiz bu ihtiyacı karşılamak için kurulmuştur.

2) Köy, kasaba ya da şehir toplumunda dayanışma ve işbölümü;

3) Köyümüzün, kasabamızın ya da şehrimizin ortak ihtiyaçları ve problemleri:

a) Yerel ihtiyaçlar ve problemler;

(Temizlik, su, sağlık, aydınlatma, kanalizasyon, çarşı ve pazarların temizliği, oyun alanları ve kitaplıklar).

Belediye, belediye meclisi, belediye başkanının, muhtarın görevleri ve seçimi (seçimlerin ayrıntılarına girilmeyecektir).

Belediye örgütündeki öteki görevliler ve belediyeye bağlı kurumlar;

Belediyemizin ve köyümüzün giderleri nasıl ve nereden karşılanır (belediye ve köy bütçeleri);

Hemşehriler,

Köy ihtiyar meclisine ve belediyeye nasıl yardım edilir?

b) Genel ihtiyaçlar ve problemler:

Eğitim, öğretim, güvenlik, trafik düzeni, devlet bütçesinden ödenecek paraların harcanılması, vergilerin toplanması;

Çevrenin tarım, ulaşım, sağlık, yargı, bayındırlık, hayvan sağlığı vb. problemleri;

İl ve ilçe merkezinde bu işlerle uğraşanlar;

c) Besinlerimizi, giyeceklerimizi nasıl sağlarız ve barınaklarımızı nelerden yaparız?

1. Toprak ürünü olan besinlerin nereden ve nasıl sağlandığı (çevremizden, başka bölgelerden ve dış ülkelerden sağlananlar);

2. Hayvanlardan sağlanan besinler (çevremizden, başka bölgelerden ve dış ülkelerden sağlananlar);

3. Giyeceklerimizi nelerden yapıyor ve nerelerden sağlıyoruz? Toprak ürünlerinden ve hayvanlardan elde edilenler.

(Çevremizden, başka bölgelerden ve yurt dışından sağlananlar)

4. Barınaklarımız;

Çevremizdeki başlıca ev tipleri ve bunların nelerden yapıldığı.

4) Belediyeye, ilçe ve il merkezindeki genel hizmetlerle ilgili örgütlere yardımcı kurumlar;

5) Köy, kasaba ya da şehrimizde trafik durumu, bu bakımdan semtlerin özellikleri:

a) Motorlu kara taşıtlarının yaşantımızdaki yeri ve vaz geçilmezliğinin nedenleri;

b) Trafik güvenliğinin sağlanmasında yoldan yararlananların sorumluluğu (yaya, yolcu bisiklet veya hayvan sürücüsü olarak);

c) Trafik güvenliğinin sağlanmasının yararları (can ve mal güvenliği bakımından, işgücü ve zaman kaybı bakımından, diğer ekonomik kayıplar bakımından, temizlik, gürültü ve sağlığımız bakımından);

ç) Yoldan yararlanma yöntemleri:

1. Yaya olarak (Yayalarla ilgili trafik kuralları);

2) Yolcu olarak (Taşıtlara biniş ve iniş davranışları);

3. Sürücü olarak (Bisiklet ve hayvan sürücüsü olarak);

4. Oyun oynarken.

6) Köyümüze, kasabamıza ya da şehrimize gelen turistler, amaçları, turizmin yararları, görülmeye değer yerler, turistlere karşı davranışlarımız.

II. ÜNİTE : TÜRKİYE'NİN NERESİNDEYİZ?

NOT : Bu ünitenin hazırlanışında her bölge yaşadığımız bölge olarak kabul edilmiş ve bir çerçeve olarak hazırlanmıştır. Ünitenin işlenişinde, öğrencinin yaşadığı bölge geniş olarak ele alınacak, komşu ve uzak bölgeler ise daha çok birinci derecede göze çarpan özellikleriyle, yurt ekonomisindeki ve sosyal yaşantımızdaki yeri bakımından kısaca değerlendirilecektir.

A. İç Anadolu Bölgesi :

1) İç Anadolu'nun iki önemli gelir kaynağı; tahıl üretimi, küçük baş hayvancılık ve Ankara keçisi;

2) Şeker pancarı üretimi, bölgeye sağladığı yararlar, sulama işleri ve sulamanın önemi, olanakları;

3) Bölgedeki akarsuların rejimleri, bu rejimi yaratan nedenler ve sonuçları;

4) Bölgedeki ağaç kıtlığının nedenleri ve sonuçları, tahrip edilmiş küçük orman adaları, ağaçlandırma çabaları ve olanakları, kavak ve söğüdün bölge için değeri, ekonomik değeri olan ağaçların üretilmesi ve korunması;

5) Bozkır ve nüfusun dağılışı;

6) Yeryüzü şekillerinin (özellikle ovaların ve plâtoların), taşıma ve ulaştırmadaki rolü (ova, plâto vb. kavramların verilmesi), yolların İç Anadolu için önemi ve etkileri (geçmişte ve bugün);

7) Enerji kaynakları (Hirfanlı barajı ve hidro-elektrik santrali) Linyit;

8) Tuz gölü ve tuz, cıva ve boraks yatakları;

9) Sönmüş volkanlar (volkanların oluşumu ve volkanik olaylar), Ürgüp-Nevşehir tüf plâtosu, peri bacaları ve turistik değeri, Ihlara vadisi, bağcılık ve meyvecilik;

10) Devlet merkezi olarak Ankara;

11) Bölgenin turistik değeri.

B. Ege Bölgesi:

1) Bölgeye ve Türkiye'ye gelir sağlayan değerli toprak ürünlerinden çekirdeksiz üzüm, incir, zeytin, pamuk, tütün;

Bunların yurt ekonomisindeki yeri ve bu alanda başlıca rakiplerimiz.

2) Ege Bölgesinin çukur ovaları ve kıyıları, bu ovaların ve kıyıların meydana gelişi, horst, graben, birikinti ovası, alçalma ve yükselme, riya tipi kıyılar, Çamaltı tuzlası;

3) İzmir limanı ve önemi, kıyıları, iç yöreleri ve bölgeyi öteki bölgelere bağlayan yollar, Menteşe dağlık yöresinin özel durumu;

4) Kıyılarımıza yakın ve yabancılar elinde bulunan Ege adaları ve bunların ortaya koyduğu tehlikeler, Ege bölgesine göz diken yabancılar;

5) Ege bölgesinin öteki gelir kaynakları, (ormancılık, yaylacılık, balıkçılık ve sünger avcılığı);

6) Enerji kaynakları (barajlar, baraj gölleri, hidroelektrik ve termik santralleri);

7) Ege bölgesinde nüfusun dağılışı, eski Ege uygarlıkları ve tarihî kalıntılar, kıyılardan uzaklarda kalan eski Ege limanları (Efes ve Milet);

8) Bölgenin turistik değeri.

C. İç Batı Anadolu:

1) Haşhaş üretimi ve afyon, haşhaş yağı, dünyada afyon üretiminde Türkiye'nin yeri ve son gelişmeler;

2) Şeker pancarı üretimi ve fabrikalarda pancar kalıntılarından yararlanma şekilleri;

3) Tahıl üretimi, küçükbaş hayvancılık, İçbatı Anadolu ormanları;

4) Halıcılık, çinicilik, azot sanayii, linyit yatakları, Tunçbilek termik santralı, krom, kaplıca ve maden suları, Kula volkanı (volkanik olayların kısaca açıklanması), tarihî kalıntılar ve bölgenin turistik değeri, Kurtuluş Savaşı'nda Afyon ve Dumlupınar.

Ç. Marmara Bölgesi:

1) İstanbul'un yeri ve önemi, Boğaziçi köprüsü, Fatih'in Hiristiyanlara gösterdiği tolerans, Paşaeli ve Kocaeli yarımadaları ve plâtolar, Marmara denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazları, ulaşımda ve uluslararası ilişkilerde değeri ve önemi, balıkçılık ve balık konserveciliği;

2) Türk tarihinde önemli yeri olan üç şehirden ikisi (Bursa ve Edirne), Türkiye'nin endüstrileşmesinde Marmara Bölgesinin öncülüğü ve başlıca endüstri merkezleri (İstanbul, İzmir, Bursa, Adapazarı), Çanakkale savaşı, bölgenin turistik değeri.

(Ada, takımada, yarımada, kıstak, boğaz, haliç, körfez, göl, plato vb. kavramların verilmesi).

D. Batı Karadeniz Bölümü:

1) Zonguldak kömür havzası ve kömür limanları (kısa tarihçe), kömür ocaklarında iş hayatı ve tehlikeler, kömür yolu (Zonguldak-Irmak) Karabük ve Ereğli Demir-Çelik fabrikaları, kok üretimi, Divriği ve Hekimhan demirleri;

2) Ağaç denizi, en zengin ve en gelişmiş orman bölgemiz, orman işletmeciliği ve ağaç endüstrisi, orman içi köylerde geçim, kendir üretimi, pirinç ve Tosya dokumacılığı;

3) Enerji kaynakları (Çatalağzı, Sarıyar ve Gökçekaya santralları), sağladığı yararlar;

4) Bartın, gemicilik, bölgenin turistik değeri.

E. Orta Karadeniz Bölümü:

1) Karadeniz kıyılarının en büyük şehri ve suni limanı Samsun, Atatürk'ün Samsun'a çıkışı ve Türk tarihi yönünden önemi, yöreyi iç bölgelere bağlayan demir ve karayolları, geçitler, iki nehir iki delta (Bafra ve Çarşamba), tütüncülük, tütünün dış ticaretimizdeki yeri, Taşova ve Erbaa çevresinde tütün, şeker pancarı üretimi, Turhal ve Amasya şeker fabrikaları, Çeltek linyitleri ve yararlanıldığı yer (D.D.Y.);

2) Sinop, yarımada ve kıyılar.

F. Doğu Karadeniz Bölümü:

1) Ordu, Giresun yöresi ve fındık, dış ticaretimizdeki yeri ve önemi, soya fasulyesi ve Ordu soya yağı fabrikası, Giresun kâğıt fabrikası ve önemi;

2) Rize yöresi ve çay, ekonomimizdeki yeri ve önemi;

3) Mısır, tütün, bölge yağışları, tarım alanlarının yetersizliği ve dağınık yerleşme, kıyılarda denizcilik ve balıkçılık, iç kesimlerde yaylacılık ve dağ köyleri, Murgul bakırı, kıyıyı bölgelere bağlayan yollar ve geçitler, Trabzon - Erzurum - İran yolu, yörenin turistik değeri.

G. Doğu Anadolu Bölgesi:

1) Kars - Ağrı platosu, yaz yağışları ve uzun kış mevsimi, büyük baş hayvancılık, otlaklar, otun depolanması, hayvan ürünleri, küçük baş hayvancılık, Erzurum et kombinası;

2) Elbistan, Elâzığ ve Muş ovaları, özellikleri (kısaca) başlıca ürünleri, bölgenin orman durumu ve ağaçlandırma çalışmaları;

3) Divriği, Hekimhan demir yatakları (Karabük, Ereğli Demir çelik ve Kırıkkale fabrikalarına, ilgisi dolayısıyla kısaca değinilecektir).

Ergani bakırları ve bakırın dış ticaretimizdeki yeri, linyit ve Doğu Anadolu Bölgesinin yakacak problemi, Guleman kromları.

4) Murat - Karasu ve Fırat, Keban barajı ve elektrik santralı, enerji üretimi ve sulama işleri, Doğu Anadolu'da ilk fabrikalar, yolların yapımından önce ve sonra Doğu Anadolu;

5) Van gölü, Ağri dağı, Memrut ve Krater gölü (kısaca volkanik olaylar), bu arada bölgenin turistik değeri, Malazgirt Savaşı ve önemi, (kısaca).

G. Güneydoğu Anadolu Bölgesi :

1) Petrol yatakları ve ilk petrolümüzün bulunuşu (Raman ve Garzan), Batman rafinerisi, petrol ürünleri (kısaca ve başlıcaları), petrolün, ulusal ekonomimizdeki yeri ve önemi, yurdumuzun öbür bölgelerindeki başlıca petrol arama çalışmaları ve dağıtılması, Batman - İskenderun;

2) Yurdumuzun yazın en sıcak ve en kurak bölgesi, sular ve sulama işleri, ağaçlandırma çalışmaları, küçükbaş hayvancılık, Urfa, Diyarbakır yağları ve yün, Güneydoğu Anadolu'da tarım ve Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliği, Antepfıstığı ve ticaretimizdeki yeri, bağcılık ve zeytincilik;

3) Karacadağ sönmüş volkanı, Fırat ve Dicle, (bölge için taşıdıkları değer) Birecik ve Carablus köprüleri;

4) Kurtuluş savaşında Güneydoğu Anadolu (kısaca), bölgenin turistlik değeri.

H. Akdeniz Bölgesi :

1) Pamuk üretimi ve Çukurova, pamuk ekim ve üretiminde önemli işler, Çukurova mevsim işçiliği, pamuğun yurt ekonomisindeki yeri, çırçır, pamuk yağı ve pamuk ipliği, dokuma endüstrisi;

2) Akdeniz ikliminin özellikleri (kısaca), Çukurovada sulama tesisleri (Seyhan ve Tarsus regülâtörleri, Seyhan barajı ve santralı, Çukurovada su baskınları ve zararları, turfanda sebzecilik ve meyvecilik, yararları, sıcak iklim meyveleri (portakal, limon, mandalina, muz vb.) Akdeniz bölgesinde zeytinciliğin geliştirilmesi çalışmaları ve sonuçları;

3) Mersin limanı ve rafinerisi, Batman'dan gelen petrol boru hattı ve İskenderun limanı, bu limanların açığında Kıbrıs ve bizim için önemi;

4) Antalya ovası ve ürünleri, göller yöresi ve halıcılık, gül yağcılığı, Göksu ve Kovada elektrik santralları, Keçiborlu kükürtleri, bölgede taşıma ve ulaştırma durumu, bölgenin turistik değeri.

III. ÜNİTE : DÜNYAMIZA TOPLU BAKIŞ

A. Dünyanın yuvarlaklığı ve yeryüzünde konum belirtme :

1) Yerin uzaydan görünüşü ve şekli (kısaca uzay gelişmeleri ve sağladığı yararlar);

2) Ekvator, paralel ve meridyen daireleri (enlem - boylam), dönenceler, kutup daireleri ve kutup noktaları (kısaca);

3) Türkiye'nin dünya üzerindeki yeri.

B. Dünyanın hareketleri :

1) Günlük ve yıllık hareketi (gece ile gündüz ve mevsimler);

2) Yerel saat, saat farkları, saat dilimleri, Türkiye saat ayarı (kısaca).

C. Kıtalar ve okyanuslar :

Dünya üzerinde kıtaların ve okyanusların dağılışı.

IV. ÜNİTE : YURDUMUZDA ESKİ ÇAĞLARDA KİMLER, NASIL YAŞAMIŞLARDIR? (Türkiye'de eski uygarlıklar) :

A. Yurdumuzda İlk İnsanlar :

1) Anadoluda insan topluluklarının görülmesi, ilk yerleşme alanları ve o çağ insanının yaşayışı (Eski Taş Çağı);

2) Yeni (Cilalı) Taş Çağı kalıntılarından nerelerde neler bulundu? (Burdur, Hacılar, Mersin - Yümektepe, Tarsus - Gözlükule, Gaziantep - Sakçagözü buluntuları ve sonuçlarına göre, bu çağ insanının yaşayışı ve avcılıktan üreticiliğe geçiş;

3) Yurdumuzda Tunç Çağı;
Anadoluda yaşayış (Bayraklı, Beycesultan, Alacahöyük, Alişar, Gordiyon, Tilkitepe kalıntılarından öğrenilenler (kısaca).

B. Türkiyenin Tarih Çağına Girişi :

1) Asur kolonileri dönemi ve Anadoluya yazının girişi ve ilk yazılı belgeler (Kayseri - Kültepe kazılarından elde edilen tabletler ve öteki buluntular hakkında kısa bilgi verilecektir). Yazının ilk bulunduğu ve kullanıldığı ülkeler ve bunların yazı çeşitleri üzerinde kısaca durulacaktır).

2) Tarih ve takvim kavramı;

3) İlk büyük göçlerle uygar insanların Mezopotamya ve Anadoluya ulaşmaları ve buralarda yeni uygarlıklar meydana getirmeleri (Anadoluda kurulan Hitit devleti hakkında ayrıntıya girilmeden kısa temel bilgiler verilecek ve özellikle Hitit uygarlığı üzerinde durulacaktır. Mısır ve Mezopotamya tarihine girilmeyecektir. Eski Mezopotamyalıların insanlığa armağanları olan ağırlık, uzunluk, hacim ölçüleri, yazı ve takvim, ilk yazılı kanun üzerinde kısaca durulacaktır).

4) Ege havzası uygarlığı (kısa ve öz olarak, Grek öncesi uygarlıklar);

5) Anadoluya yeni göçler, (Frigyalılar, Urartular, Lidyalılar hakkında kısa ve temel bilgiler verilecek, daha çok uygarlıkları üzerinde durulacaktır. Bu arada Ege uygarlığından kısaca söz edilecektir. Balkan yarımadasının coğrafya şartları, Dorların Yunanistana gelişi. Isparta ve Atina şehir devletleri, Pers Savaşları, Yunanistanda demokrasi, din, dil, edebiyat ve güzel sanatlar, işlenmiyecektir).

C. Anadolu'nun Uğradığı Saldırılar ve İstilâlar :

1) Anadolu'da Perslerin ve Makedonyalıların mücadelesinin sebep ve sonuçları (ayrıntılara girilmeyecektir), Anadolu'da Hellenizm devrinin en önemli kültür merkezi olarak Bergama (kısaca);

2) Romalıların Anadolu'ya saldırısı (Roma İmparatorluğunun tarihî önemi belirtilecek ve Anadolu'da Roma uygarlığı kalıntılarından kısaca sözedilecektir.

3) Hristiyanlığın doğuşu ve yayılışı (çok kısa);

4) Bizans İmparatorluğu ve kalıntıları (çok kısa).

V. ÜNİTE : ORTA ASYA TÜRKLERİ VE TÜRK GÖÇLERİ :

A. Türklerin ilk Anavatanı (Orta Asya):

1) Orta Asya'nın yeri, sınırları ve bölümleri (Tibet, Gobi, Tarım havzası, Taklamakan çölü, Çungarya, Pamir, Altaylar, Tiyenşanlar ve Batı Türkeli), kısaca doğal özellikleri;

2) Göçler, nedenleri ve sonuçları, Türk uygarlığının eskiliği.

B. Göçlerden Sonra Orta Asya'da Kurulan Türk Devletleri :

1) Büyük Hun - Türk İmparatorluğu ve Hun uygarlığı. Oğuz Destanı, (bir okuma parçası);

2) Göktürk, Kutluk ve Uygur devletlerinin kuruluşları, gelişmeleri ve dağılmaları (Ergenekon Destanı, Orhun Anıtları ve Yazıtları - birer okuma parçası olarak);

3) Orta Asya Türk devletlerinin güçlü ve zayıf yönleri; devlet örgütü, ordu (kısaca savaş tekniği ve araçları) din, dil, edebiyat ve sanat;

4) İlk Türk devletlerinin yıkılış nedenleri (boylar arasında ayrılıkların doğması ve Çinlilerin etkisi).

C. Türklerin Kuzey Yolu Üzerinden Batıya Göçleri (8. ve 11. yy.):

Batı Hun, Avrupa Hun, Akhun, Avar, Hazar İmparatorlukları (çok kısa ve öz olarak);
Ayrıca, Bulgarlara, Macarlara, Peçeneklere, Oğuzlara, Kumanlara çok kısa olarak değinilecektir.

Ç. İslâmlığın Doğuşu, Yayılışı ve Türkler :

1) Türklerin Arap dünyası ile ilişkileri ve Türklerin müslüman oluşları;

2) Hz. Muhammed'in Peygamberliği ve İslâm dininin temel ilkeleri;

3) İslâmlığın yayılışı (kısaca);

4) İslâmlığın yayılışında Türklerin hizmeti ve rolü.

D. Başlıca Müslüman - Türk Devletleri :

1) Karahanlılar, Gazneliler ve bunların Türk kültürüne hizmetleri;

2) Büyük Selçuklu İmparatorluğu (Oğuzlar ve Büyük Selçuklu İmparatorluğunun kuruluşu ve gelişmesi;
Doğu Roma İmparatorluğu ile ilişkiler, Anadolu'ya geçiş, Malazgirt savaşı, Alparslan, hayatı ve kişiliği (kısaca).

VII — SINIF

I. ÜNİTE : OĞUZLARIN ANADOLU'YA YAYILMALARI VE YERLEŞMELERİ (Türkiye Tarihi):

A. Büyük Selçuklular Zamanında Oğuz Türkleri'nin Anadolu'ya Gelmesi ve Türkiye Tarihinin Başlaması :

1) Anadolu'da kurulan Türk devletlerinin başlıcaları (Erzincan yöresinde Mengücükler, Erzurum'da Saltuklular, Tokat çevresinde Danişmentliler; siyasî tarihlerine ve uygarlıklarına girilmeden çok kısa ve öz olarak, ortak özelliklerine ve Türk tarihi yönünden taşıdıkları öneme kısaca değinilecektir. Ancak, öğrencinin yaşadığı bölgede kurulmuş olanlar gerektiği kadar işlenebilir. Daha çok bıraktıkları eserler üzerinde durulmalıdır.)

B. Anadolu Selçuklu Devletinin Kuruluşu :

1) Devletin kuruluşu ve Türklerin Anadolu'ya yayılması. Bu durum karşısında Doğu Roma İmparatorluğu ve Avrupa'nın durumu;

2) Hristiyan Avrupa'nın, Önasya'ya saldırıları (Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçları üzerinde kısaca durulacak, ayrıntılara girilmeyecektir). Bu dönemde Selçukluların tutumu, I. Kılıçarslan ve II. Kılıçarslan'ın çalışmaları.

C. Anadolu Selçuklu Devletinin Yükselişi ve Selçuklu Uygarlığı :

(Devletin yapısı, kurumlar, ordu, toprak yönetimi, ticaret ve ticaret yolları, Kervansaraylar, Anadolu'da kalkınan şehirler, limanlar, Selçuklu mimarlığı).

Ç. Anadolu Selçuklu Devletinin Yıkılışı :

1) Moğollar, akınları ve Anadolu'yu istilâları (kısaca);

2) Anadolu Türk beyliklerinin, Türk tarihi yönünden önemi (kısaca), bu arada Karamanoğulları beyliği ve Türkçenin resmî dil olarak kabulü.

II. ÜNİTE : ANADOLU'DA YENİ BİR TÜRK DEVLETİNİN KURULUŞU :

A. Osmanlı Devletinin Kuruluşu (XIII. yy. Kayıların Anadolu'ya gelişi - kısaca):

1) Osmanlı Beyliğinin kuruluşu, kuruluş yerinin özellikleri ve devletin kuruluşuna etkileri;

2) Osmanlı Beyliğinin kuruluş yıllarında Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğunun ve Balkan yarımadasının siyasal durumu;

3) Kuruluş döneminde Osmanlıların, balkan politikası (yarımadaya geçiş, yerleşme ve göçmen nakli), Türkler'e karşı açılan yeni haçlı seferleri ve sonuçları, (ayrıntılara girilmeden I. Kosova ve Niğbolu savaşları).

B. Anadolu'da Türk Birliğinin Bozulması :

1) Ankara Savaşının sebep ve sonuçları;

2) Osmanlı devletinin yeniden kurulması ve Çelebi Mehmet,

3) Yeni haçlı saldırıları II. Murat ve savaşlarının sonuçları (özellikle İstanbul'un fethini kolaylaştıran gelişmeler belirtilecek).

C. Anadolu'da Türk Birliğinin Kurulması : (İstanbul'un fethinden önce Osmanlı Devletinin egemenliği altına alınan beylikler ve Anadolu Türk Birliğinin kurulması, bu amaçla güdülen politika - kısaca).

Ç. İstanbul'un Fethi ve Sonuçları :

1) İstanbul'un yeri ve önemi, fetihten önce Osmanlı toprakları arasındaki durumu;

2) Fetih hazırlıkları, kuşatma ve İstanbul'un alınışı;

3) İstanbul'un eski ahalisi için tanınan ayrıcalıklar, Fatih Sultan Mehmet ve kişiliği.

D. Osmanlı Devletinin İmparatorluk Haline Gelmesi:

1) Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman dönemleri (öz ve temel bilgiler);

a) Bu dönemde Osmanlıların, Balkanlarda ve Avrupa'da gelişmesi;

b) Osmanlılar ve Müslüman devletler;

c) İmparatorluğun, kuzey Afrika'da yayılışı;

ç) Osmanlıların denizciliği, İmparatorluğun Akdeniz politikası ve egemenliği (kısaca);

d) Hint ve Umman denizinde Osmanlı donanmasının seferleri (kısaca).

E. Osmanlı Devletinin Kuruluş ve Yükseliş Döneminde Uygarlık ve Devlet Örgütü: (Ayrıntılara girilmeyecektir)

1) Yönetim (padişah, vezirler, divan, saray, eyalet);

2) Toprak yönetimi;

3) Ordu ve donanma;

4) Bilim, eğitim, öğretim;

5) Dil ve edebiyat;

6) Küçük sanatlar, ticaret ve ekonomi (kısaca).

III. ÜNİTE : ORTAÇAĞDA VE YENİÇAĞDA AVRUPA :

A. Ortaçağda Avrupa :

1) Eski ve Ortaçağın önemli özellikleri ve ayrılıkları (kısaca papalık ve derebeylik);

2) Osmanlı İmparatorluğu ile Avrupa'nın karşılıklı ilişkilerine toplu bakış;

3) Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa üzerinde uyarıcı etkileri.

B. Avrupa Yeniçağa Nasıl Girdi?

1) Coğrafi keşifler ve büyük deniz seferleri;

a) Coğrafi keşifleri hazırlayan sebepler;

b) Ümit Burnunun ve Hindistan deniz yolunun bulunması;

c) Amerikanın keşfi (Kristof kolomp ve Vespucci);

ç) Macellanın dünyayı dolaşması ve keşiflerin sonuçları;

d) İlk sömürgeler ve sömürgecilikte gelişmeler (kısaca).

2) Rönesans (nedenleri ve sonuçları);

3) Reform (nedenleri ve sonuçları).

IV. ÜNİTE : OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN DURAKLAMA, GERİLEME VE DAĞILMA DEVRİ :

A. Duraklama, Gerileme ve Dağılmanın Önemli Sebepleri :

1) Devlet adamlarının durumu ve tutumu, kayırma ve rüşvetin artması, imparatorluğun genel yönetiminde gevşeme;

2) Orduda düzenin bozulması, savaş araç ve gereçlerinin eskiliği, askerî gücün azalması;

3) Devlet maliyesinin bozulması;

4) Eyaletlerin yönetiminde bozukluklar ve devletin bu yüzden uğradığı zararlar; (ayrıntılara girilmeyecektir).

B. Duraklama ve Gerileme Döneminde Osmanlı Devletinin Öteki Devletlerle İlişkileri :

1) Avrupa, Asya ve denizlerde;

2) Osmanlı - İran, Osmanlı - Avusturya, Osmanlı - Venedik, Osmanlı - Lehistan, Osmanlı - Rus ve Osmanlı - Fransız ilişkileri çok kısa ve öz olarak işlenecektir.

C. Bu dönemde İç Olaylar ve Durumu Düzeltmek İsteyenler :

1) XVIII. yy. da iç ayaklanmaların nedenleri ve sonuçları üzerinde kısa ve toplu bilgi verilecektir;

2) Lâle Devri ve yapılan yenilikler (kısaca).

Ç. XIX. ve XX. yy. Osmanlı İmparatorluğu :

1) Nizam-ı Cedit devri, II. Mahmut'un yaptığı önemli yenilikler;

2) Milliyetçilik fikirlerinin Osmanlı İmparatorluğu'nda yayılması, etkileri, Sırp ve Yunan ayaklanmaları, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın ayaklanması ve sonuçları (kısaca);

3) Tanzimat Fermanı (Burada fermanın padişah ile halk arasındaki ilişkileri gösteren ilk yazılı belgi olduğu ve Osmanlı devlet hukukunda meydana getirdiği değişiklikler, genel hatlarıyla kısaca belirtilecek, ayrıntılara girilmeyecektir);

4) Kırım Savaşı ve sonuçları;

5) I. Meşrutiyet dönemi, Osmanlı - Rus, Osmanlı - Yunan Savaşları ve sonuçları (kısaca);

6) II. Meşrutiyet dönemi, Trablusgarp ve Balkan Savaşları ile sonuçları (kısaca).

(I. ve II. Meşrutiyetin Osmanlı İmparatorluğunda ilk demokrasi hareketleri olduğu belirtilecektir.

V. ÜNİTE : KOMŞULARIMIZ VE İLİŞKİMİZ OLAN DEVLETLER :

A. Komşularımız :

1) Balkan devletleri :

a) Balkan yarımadasına genel bakış, yeri ve doğal koşulları (kısaca);
b) Balkan yarımadasının siyasal bölünüşü, Balkan devletlerinin ekonomik ve politik durumları, yarımadada Türkler, Balkan devletlerinin Türkiye ile ilişkileri.

2) Sovyetler Birliği :

a) S. S. C. B. çok kısa ve genel olarak tanıtılacaktır.
b) Ekonomik kaynakları (kısaca);
c) Sovyetler Birliğinde Türkler;
ç) Türkiye - Sovyetler Birliği ilişkileri (kısaca).

3) İran :

a) Genel tanım (kısaca);
b) Petrolün İran ekonomisindeki yeri;
c) Türkiye - İran ilişkileri.

4) Irak :

a) Genel tanım (kısaca);
b) Dicle ve Fırat'ın hayat verdiği çöl memleketi, Mezopotamya ovası (kısaca);
c) Petrol ve hurma;
ç) Türkiye - Irak ilişkileri ve Irak'ta Türkler.

5) Suriye :

a) Genel tanım (kısaca);
b) Petrolü olmadığı halde, petrol borularından büyük ölçüde yarar sağlayan ülke;
c) İpekçilik;
ç) Türkiye - Suriye ilişkileri ve Suriye'de Türkler.

6) Kıbrıs :

a) Genel tanım;
b) Kıbrıs'ın Türkiye için önemi ve adanın Türkiye ile doğal, kültürel, tarihi, ekonomik ve siyasî bağlantıları ve Türk barış harekâtı, sonuçları.

B. İlişkimiz Olan Öteki Ülkeler :

1) Almanya :

a) İkiye bölünmüş bir ülke ve Berlin;
b) Savaştan sonra Batı Almanya'nın kalkınması;
c) Alman endüstrisi (dayanakları ve kısaca özellikleri), Yabancı işçiler ve Türkler;
ç) Türkiye - Almanya ilişkileri.

2) Fransa :

a) Tarım ve endüstri yönünden gelişmiş bir ülke;
b) Türkiye - Fransa ilişkileri.

3) İngiltere :

a) Batı Avrupa'da bir adalar devleti;
b) Endüstri ülkesi olarak İngiltere;
c) Britanya Milletler Topluluğu (çok kısa);
ç) Türkiye - İngiltere ilişkileri.

4) İtalya :

a) Yarımadanın Akdeniz ortasındaki yeri ve durumu;
b) Tarım alanı ve endüstri bölgesi olarak "Po" ovası;
c) Roma uygarlığının ve hıristiyanlığın merkezi olarak Roma (kısaca);
ç) Türkiye - İtalya ilişkileri.

5) İsviçre :

a) Dağlar, göller ve turizm memleketi;
b) Türkiye - İsviçre ekonomik ilişkileri.

6) Romanya :

a) Orman ve petrol varlığı;
b) Türkiye - Romanya ilişkileri;

7) İsrail ve Önasya Sorunu :

a) Eski topraklar üzerinde yeni bir devlet;
b) İsrail - Arap anlaşmazlığı.

8) Pakistan :

a) Yeri, alanı, nüfus ve din;
b) Türkiye - Pakistan ilişkileri.

9) Çin :

a) Dünyanın en kalabalık ülkesi;
b) Ekonomik (tarım ve endüstri) kısaca;
c) Türkiye - Çin ilişkileri ve Çin'de Türkler.

10) Japonya :

a) Doğu Asya'da bir adalar memleketi;
b) Doğal kaynakları yönünden yetersiz fakat bir endüstri ülkesi olarak Japonya;
c) Türkiye - Japonya ilişkileri.

11) A. B. Devletleri :

a) Genel tanım (kısaca);
b) Ekonomik kaynakları ve gücü (çok kısa olarak);
c) Türkiye - A. B. D. ilişkileri.

12) Avustralya :

a) Genel tanım (kısaca);
b) Ekonomi (tarım ve endüstri);
c) Türkiye - Avustralya ilişkileri .

NOT: Bu ünitenin işlenişinde programda belirtilen hususların dışındaki özellikler üzerinde durulmayacak ve ayrıntılara girilmeyecektir. "Genel tanım" başlığı altında sadece; a) devletin yeri, b) Yönetim şekli, c) en belirgin iklim özelliği kısaca belirtilecektir.

VIII. SINIF :

I. ÜNİTE : TÜRKİYE'NİN BUGÜNKÜ YÖNETİM ŞEKLİ (Demokrasi).

A. Demokrasi nedir, nasıl ve ne zaman doğmuş ve gelişmiştir? (kısaca). Bugünkü demokrasi anlayışı.

B. Kişinin Hakları ve Hürriyetleri:

1) Kişinin dokunulmazlığı ve güvenliği;
2) Özel hayatın ve ailenin korunması (gizliliği, konut dokunulmazlığı, haberleşme hürriyeti, seyahat ve yerleşme hürriyeti);
3) Düşünce ve inanç hak ve hürriyetleri (vicdan, din, düşünce hürriyeti);
4) Bilim ve sanat hürriyeti;
5) Basım ve yayım hak ve hürriyeti;
6) Toplantı hak ve hürriyetleri (toplantı, dernek ve parti kurma hak ve hürriyetleri);
7) Hak arama hürriyeti;
8) Mülkiyet hakkı;
9) Çalışma ve sözleşme hürriyeti;
10) Sendika kurma hakkı;
11) Toplu sözleşme ve grev hakkı;
12) Sağlık hakkı;
13) Vatandaşlık;
14) Seçme ve seçilme hak ve hürriyetleri;
15) İçişleri Bakanlığının görevleri.

C. Kişinin Ödevleri:

1) Vergi ödevi, vergi ve türleri (kısaca), vergi kuralları, zamanında ödenmesi, vergi niçin ve nasıl toplanır?
2) Barışta ve savaşta savunma görevi (askerlik, askerlik daireleri ve askerlik şubeleri, sivil savunma), Millî Savunma Bakanlığının görevleri;
3) Kanunlara ve tüzüklere saygı ve uyma görevi;

Ç. Devlet ve Görevleri:

1) Devlet ve devlet şekilleri, Türk Devletinin bugünkü şekli;
2) Devletin yasama görevi:
   a) T. B. M. M. (Kuruluşu, görevleri, yetkileri, seçim şekilleri, seçilme yeterliği, seçmenin sorumlulukları, seçim dönemi, seçimlerin yönetimi ve denetimi, ant içme, yasama, yasama dokunulmazlığı ve siyasî partiler);
   b) Kanunların yapılması (hazırlanması, müzakeresi, kabulü);
   c) Anayasa nedir? (öbür kanunlardan farkı, değiştirme şartları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının değiştirilemeyen maddesi);
   ç) Bütçe nedir ve nasıl hazırlanır? (Bütçe dengesi, müzakeresi, kabulü, uygulanışı, sayıştay ve görevi);
   d) Maliye Bakanlığının görevleri.
3) Devletin yürütme görevi:
   a) Cumhurbaşkanının seçimi, ant içmesi, görevleri ve yetkileri, Cumhurbaşkanlığı süresi;
   b) Bakanlar Kurulu, Başbakan ve görevleri, bakanların görevleri ve sorumlulukları;
   c) Başkomutanlık ve Genel Kurmay Başkanlığı;
   ç) Sıkıyönetim;
   d) Devlet Planlama Teşkilâtı;
   e) Millî Güvenlik Kurulu:
4) Devletin yargı görevi:
   a) Anayasa Mahkemesinin görevleri;
   b) Danıştayın görevleri;
   c) Mahkemeler (bağımsızlığı, yargılamanın açıklığı, kararların gerekçeli olması) savcılık, askerî yargı;
   ç) Yargıtayın görevleri;
   d) Yüksek Hakimler Kurulunun görevleri;
   e) Adalet Bakanlığının görevleri;
5) Türk Milleti (millî duygu), Atatürk ilkeleri ve Türk Milliyetçiliği, milletimizin özellikleri ve Türk Milletini birbirine bağlayan bağlar, kültürel mirasın korunması;
   Türk bayrağı, İstiklâl Marşı ve saygı borcumuz, millet hayatının sürekliliğinde ahlâkın rolü, (millet çıkarlarının kişisel çıkarlara üstünlüğü, millî amaçlar uğruna fedakârlık, kamu yararına çalışan kurumlara ilgi ve yardım;
   Barışta ve savaşta, fedakârlık ve kahramanlıklarıyla millete, memlekete önemli hizmetlerde bulunmuş olanlara ve istiklâl Madalyası almaya hak kazanmış olanlara karşı saygı borcumuz, değerbilirlik, yurt ve yurttaşlık sevgisi ve bağlılığı.

II. ÜNİTE : OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN YIKILIŞI VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞU :

A. XIX. yüzyıl başında Osmanlı İmparatorluğunda, Endüstrinin Kurulmasının ve Gelişmesinin Nedenleri:

1) Kapitülasyonlar;
2) Teknik eleman yetersizliği;
3) Sermaye yetersizliği;
4) Ulaşım olanaklarının yetersizliği;
5) Yeraltı zenginliklerinin işletilmemesi.

B. I. Dünya Savaşının Doğuşu ve Sonuçları:

1) Avrupa'nın büyük devletlerinin politikası, ikiye bölünüş ve silâhlanma yarışı (Üçlü İttifak, Üçlü İtilaf);
2) I. Dünya Savaşının başlaması ve gelişmesi (ayrıntılara girilmeden).

C. I. Dünya Savaşında Osmanlı İmparatorluğu:

1) Osmanlı İmparatorluğunun savaş öncesinde izlediği dış politika ve Osmanlı Devletinin bu savaşa girmesi;
2) I. Dünya Savaşında Türk ordularının savaştığı cepheler (özellikle Çanakkale savaşları üzerinde durulacaktır), Almanya ve Avusturya - Macaristanın savaştan çekilmesi;
3) Savaşın sona ermesi ve Mondros antlaşmasının önemi ve sonuçları, düşman kuvvetlerinin Türk topraklarına girişi.

Ç. Vatanın Kurtuluşu İçin Türk Milletinin Ayaklanması:

1) Türk Milletinin direniş hazırlıkları ve bu amaçla kurulan millî dernekler;

2) Türklüğe zararlı akımlar ve zararlı cemiyetlerin kurulması ve çalışmaları;
3) İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali ve ilk kurşun;
4) Mustafa Kemal'in düşünceleri ve çalışmaları;
a) Hayatı ve kişiliği;
b) Mustafa Kemal'in İstanbul'a gelişi, temasları, Millî Birlik ve yurdun kurtarılması ile ilgili düşünceleri;
c) Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı, memleketin genel durumunu gözden geçirmesi ve kararı;
ç) Erzurum ve Sivas Kongreleri, alınan kararlar ve sonuçları;
5) Son Osmanlı Mebuslar Meclisinin toplanması, Misak-ı Millî (Millî Ant);
6) İstanbul'un işgali, tepkileri ve sonuçları.

D. Yeni Türkiye Devletinin Kurulması, Çalışmaları:
1) T. B. M. M. toplantıya çağrılması, ilk kararlar ve T. B. M. M. Hükümetinin kurulması;
2) İç ayaklanmalar ve halife orduları;
3) Sevr antlaşması ve T. B. M. M. Hükümetinin tutumu;
4) Kurtuluş Savaşında cepheler:
a) Doğu cephesi, Ermeni yenilgisi ve doğu sınırlarımızı tespit eden antlaşma;
b) Güney cephesi, Fransızların yenilgiye uğratılması (Urfa, Kahraman Maraş ve Gaziantep savunmaları birer okuma parçası ile işlenecektir.), Ankara antlaşması.

E. Batı Cephesi:
1) I. İnönü savaşı ve Londra Konferansı, II. İnönü ve Sakarya savaşları, Yunan ordularının savunmaya geçişi, Büyük taarruz ve kesin zafer;
2) Mudanya ateş - kes antlaşması ve Lozan Konferansı ve Antlaşması.

F. Türk Devrimleri:
1) Saltanatın kaldırılması ve cumhuriyete giden yolun açılışı;
2) Cumhuriyetin ilânı;
3) Halifeliğin kaldırılması ve sonuçları;
4) Hukukta devrim (Medenî Kanun ve Kadın Hakları);
5) Kılık kıyafette devrim;
6) Ekonomi alanında yenilikler ve millî ekonominin kurulması, geliştirilmesi (ana çizgileriyle);
7) Türk harflerinin kabulü ve okuma - yazma seferberliği;
8) Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu (Türk dilinin geliştirilmesi ve Türk tarihinin derinliklerine iniş);
9) Ölçülerin, takvim yılının değiştirilmesi ve hafta tatili;
10) Soyadı Kanunu;
11) Tüm devrimlerin önemi, bize kazandırdıkları, sorumluluklarımız.

G. II. Dünya Savaşı ve Türkiye:
1) Savaşın nedenleri, kısaca gelişmesi ve sonuçları;
2) II. Dünya Savaşında Türkiye'nin tutumu;
3) Çok partili hayata geçiş ve demokratik gelişmeler. 27 Mayıs Devrimi 1961 Anayasası.

Ğ. Barışı Koruma Çabaları ve Bu Amaçla Kurulan Uluslar Arası Kuruluşlar:
1) "Yurtta ve dünyada barış" ülküsü, barışın insanlığa sağladığı huzur ve mutluluk;
2) Birleşmiş Milletler örgütü ve başlıca kuruluşlar, amacı;
3) Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurulu (UNESCO), amaçları ve çalışmaları;
4) Nato ve Sentonun amaçları;
5) Avrupa Birliği ülküsü, Ortak Pazar ve Türkiye.
6) Dışişleri Bakanlığının görevleri.

III. ÜNİTE: NÜFUSUMUZ VE NÜFUS SORUNLARIMIZ :

A. Türkiye'de Nüfusun Artışı:
1) Nüfus sayımı niçin yapılır ve yararları, sayımlar arası artış hızındaki farklılıklar ve sebepleri (kısaca);
2) Nüfusumuzun hızlı artmasının sebepleri ve sonuçları (dış göçler, nüfus planlaması);
3) Nüufusumuzun görünüşü:
a) Okur - yazar oranı ve gelişmesi;
b) Köy ve şehir nüfusu oranları ve gelişmeler (şehirleşme);
c) Çalışan nüfusun iş gruplarına bölünüşü (kısasa);
4) Türkiye'de nüfus yoğunluğu, tenha ve sık nüfuslu yöreler ve sebepleri (kısaca);
5) Köylerimizin başlıca problemleri (sağlık, öğrenim, su, aydınlatma, ısıtma ve yol, bu problemlerin çözümü için çalışmalar.
6) Büyük şehirlerin önemli problemleri (hava kirlenmesi, konut darlığı ve gecekondular, suyun sağlanması, kirlenmiş suların boşaltılması, şehir içi taşıma ve ulaştırma;
7) Nüfus kaybının nedenleri:
a) Depremler, sebepleri, korunma yolları, Türkiye'nin deprem bölgeleri;
b) Su baskınları, sebepleri ve korunma yolları.
8) Meslek seçimi:
a) Önemi, hangi alanlarda daha çok insan gücüne ihtiyaç duyulduğu, işe ve mesleğe hazırlık. Bu alanda ailenin ve devletin ilgi ve yardımları, buna karşı borçlarımız. İş ve meslek hayatında dikkat edilmesi gereken hususlar;
9) Millî Eğitim Bakanlığının görevleri;
10) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının görevleri;
11) İmar ve İskân Bakanlığının görevleri;
12) Çalışma Bakanlığının görevleri.
13) Gençlik ve Spor Bakanlığının görevleri;

IV. ÜNİTE : TÜRKİYE'NİN TARIMLA İLGİLİ SORUNLARI :

A. Topraklarımızdan Nasıl Yararlanıyoruz?
1) Yararlanılan topraklar;
Tahıl tarlaları, bağlar, meyvelikler, sebzelikler ve endüstri bitkilerine ayrılan topraklar, ormanlar, otlak ve çayırlar, yararlanılmayan alanlar;
2) Nadasa ayrılan topraklar ve nadası zorunlu kılan nedenler, nadasa ayrılan taoprakları azaltma olanakları nelerdir?
3) Yararlanılan topraklarda verim nasıl arttırılabilir?
4) Başlıca ürünlerin miktarca yıllar arasında değişmesinin nedenleri ve sonuçları.

B. Toprak Erozyonu:
1) Erozyonun nedenleri ve sonuçları;
2) Erozyonu durdurma ya da yavaşlatma çareleri.

C. Sulama İşleri :
1) Yağmura dayalı tarım ve yetersizliği;
2) Türkiye'de ayrı bölgelerde sulama yapmayı gerektiren koşullar;
3) Yurdumuzda barajlar, regülâtörler, kanallar, kanalcıklar, arklar yaparak sulanan alanları genişletme çabaları, sonuçları, bu işle görevli örgütler;
4) Yurdumuzda yeraltı sularından yararlanma olanakları, çalışmalar ve sonuçları;
5) Sulama işlerinde vatandaşa düşen görevler.

Ç. Toprağın Gübrelenmesi :
1) Toprak nelerle ve niçin gübrelenir?
2) Yurdumuzda doğal gübrelerden yararlanma olanakları ve çareleri (kısaca);
3) Yapma gübre fabrikalarının sağladığı yararlar.

D. Tohumların İyileştirilmesi:
1) İyi tohumlar nereden ve nasıl alınabilir?
a) Devlet Üretme Çiftlikleri;
b) Tohum ıslah istasyonları ve vb.
2) Tohumların iyileştirilmesinde çiftçilerin görevleri;
3) Fidanlıklar ve yararları.

E. Tarımda Makineleşme:
1) Tarımda makineleşmenin önemi (kısaca);
2) Ziraî Donatım Kurumu, görevleri ve çalışmaları.

F. Hayvancılığımızın geliştirilmesi için düşünülen çareler, uygulama ve alınan sonuçlar.

G. Ormanlarımız ve Ormancılığımız:
1) Ormancılık niçin bir tarım etkinliğidir?
2) Orman ürünlerimiz ve bunlardan yararlanma yolları;
3) Ormanlarımız niçin ve nasıl azalmış ve bozulmuştur? (Orman yangınları, kesim ve yetiştirmede yanlışlıklar).
4) Ormanlarımızın korunması ve genişletilmesi;
5) Ormanlık bölgelerde bulunan köylerimizin önemli problemleri.

Ğ. Tarımla İlgili Devlet Kuruluşları :
a) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının görevleri;
b) Orman Bakanlığının görevleri.
c) Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığının görevleri;

V. ÜNİTE : TÜRKİYE'NİN ENERJİ İHTİYACI, ENERJİ KAYNAKLARI VE TÜRKİYE'NİN ENDÜSTRİLEŞMESİ :

A. Zonguldak Taşkömürü Havzası :
1) Kısa tarihçe; (kısaca kömürün bulunuşu, ilk işletmeler, devletleştirme, bugünkü durum ve gelişmeler);
2) Taşkömüründen nasıl ve nerelerde yararlanıyoruz? Kok üretimi ve kömür tozlarının değerlendirilmesi (termik santralları);
3) Kömür havzasında iş hayatı ve iş kazaları, korunma yolları, sigorta.

B. Linyit :
1) Türkiye'de önemli linyit yatakları ve işletmeler;
2) Linyitlerimizden nerelerde nasıl yararlanıyoruz? Daha iyi yararlanabilmek için neler yapılabilir?

C. Petrol :
1) Yurdumuzda petrol aramaları ve sonuçları, petrol işletmeleri;
2) Petrol rafineleri ve petro - kimya kuruluşları;
3) Petrol ihtiyacımız, üretim ve ithalat;
4) Petrol tüketiminde de tutumluluk.

Ç. Su Gücü ve Elektrik Üretimi :
1) İklim koşulları ve akarsularımızın rejimleri;
2) Su gücünden yararlanma yolları ve Türkiye'de bu alanda çalışmalar;
3) Barajlar ve hidroelektrik santrallar (ayrıntılara girilmeksizin);
4) Türkiye'nin eletriğe kavuşturulması ve sağlayacağı yararlar.

D. Öteki Enerji Kaynakları :
1) Atom enerjisi ve yurdumuzda bu alanda yapılan çalışmalar;
2) Doğal gaz;
3) Doğal su buharı kaynakları ve bu alanda son çalışmalar.

E. Enerji Sağlanmasıyle Görevli Örgütler :
1) Türkiye Elektrik Kurumu;
2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görevleri.

F. Endüstri ve Endüstrileşmenin Anlamı :
1) Küçük Sanat, atelye, fabrika ve endüstri kavramları;
2) Endüstrileşme ne demektir ve kuruluş koşulları nelerdir?
3) Cumhuriyet döneminde endüstrileşme atılımları ve sonuçları;
4) Endüstrileşme yolunun neresindeyiz? bugünkü durum, önemli endüstri kolları (kısaca);
5) Endüstrileşmede; karma ekonomik anlam ve uygulamalar;
6) Küçük sanatlarımızın bugünkü görünüşü, yaşayan ve gelişen küçük sanatlar;
7) Madenciliğimiz ve maden endüstrisi;
8) Turizm endüstrisi.

G. Endüstri ile İlgili Devlet Kuruluşları ve Örgütler:
1) Sümerbank ve bağlı endüstri kuruluşları;
2) Etibank;
3) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görevleri;
4) Sanayi Odaları ve Özel Sektör (kısaca).

VI. ÜNİTE : TÜRKİYE'DE TAŞIMA VE ULAŞTIRMA; İÇ VE DIŞ TİCARET :

A. Taşıma ve Ulaştırma :
1) Taşıma ve ulaştırmanın, millî birlik ve bütünlük, savunma, iş hayatı, besin sağlanması, iç ve dış ticaret üzerindeki etkileri;
2) Karayollarımızın durumu ve trafik :
a) Motorlu Kara taşıtlarının yaşantımızdaki yeri ve vazgeçilmezliğinin nedenleri;
b) Trafik güvenliğinin sağlanmasında yoldan yararlananların sorumlulukları.
c) Trafik güvenliğinin sağlanmasının yararları (can ve mal güvenliği, iş gücü ve zaman kaybı, diğer ekonomik kayıplar, temizlik, gürültü ve sağlığımız yönünden);
ç) Yoldan yararlanma yöntemleri ve kuralları (yaya olarak, yolcu olarak, sürücü olarak - özellikle bisiklet ve hayvan sürücüsü - oyun oynarken).
3) Demiryollarımızın durumu (kısaca demiryolu ve karayolu rekabeti);

4) Türk denizciliğinin olanakları, kabotaj hakkı, şilepçiliğimiz, limanlarımız, İstanbul ve İzmir limanlarının dış ticaretimizdeki yeri (kısaca);

5) Havayollarımızın durumu (kısaca);

6) Haberleşme araç ve örgütleri, şehir içi telefon ve mektuplaşma, şehirlerarası telefon ve telgraf, haberleşmede vatandaşların görevleri, genel haberleşme araçları; Radyo ve Tv. ve bu iki araçtan sağlanan yararlar, gazete ve dergilerin önemi (kısaca);

7) Ulaştırma Bakanlığının görevleri;

8) Bayındırlık Bakanlığının görevleri.

B. İç ve Dış Ticaret :

1) İç ticaretin tanımı ve bölgelerin birbirini tamamlaması;

2) Dış ticaretin tanımı ve ülkelerin birbirini tamamlaması;

3) Dış ticaretimizde özel önemi olan maddeler;

4) En çok alış - veriş yaptığımız ülkeler;

5) Ticaret Bakanlığının görevleri;

6) Gümrük ve Tekel Bakanlığının görevleri;

7) Bir döviz kaynağı olarak turizm, turizmin tanımı, önemi, geliştirilmesi için gerekli koşullar ve çalışmalar;

8) Turizm ve Tanıtma Bakanlığının görevleri.

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı :

15 Kasım 1974

Karar Sayısı: 460

Konu : Temel Eğitim 2. Kademe VI - VII ve VIII. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarının yarışmayla yazdırılması hk.

1. Temel Eğitim 2. Kademe VI. VII. ve VIII. sınıf, Sosyal Bilgiler öğretiminde, 1975 - 1976 öğretim yılı başından itibaren IX. Millî Eğitim Şûrası kararı uyarınca tek kitap kullanılması,

2. Kurulumuzun 15/XI/1974 tarih ve 459 sayılı kararı ile kabul edilen Temel Eğitim II. Kademe VI. VII. ve VIII. sınıf, Sosyal Bilgiler programına göre Sosyal Bilgiler ders kitaplarının ekli açıklama ve şartnameye uygun olarak yarışmayla yazdırılması, yapılacak inceleme sonunda en yüksek puvan alan ve Kurulumuzca ders kitabı niteliğinde olduğu tespit edilen her sınıf için birer kitabın; üç yıl süreyle telif hakları satın alınmak suretiyle Bakanlığımızca bastırılması,

3. Eski Ortaokul Sosyal Bilgiler programı taslağına göre yardımcı ders kitabı olarak kabul edilmiş bulunan kitapların 1975 - 1976 öğretim yılı kitap listelerine alınmaması ve bu hususun 1974 - 1975 öğretim yılı kitap listelerinde yardımcı ders kitabı olanlara şimdiden duyurulması,

Hususlarının Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştı.

Uygundur.
15/XI/1974
Millî Eğitim Bakanı
Mustafa Üstündağ
İmza

TEMEL EĞİTİM 2. KADEME VI. VII. VIII. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARI YARIŞMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

1. Yarışmanın süresi 15 Nisan 1975 Salı günü saat 17.30 da biteceğinden, kitap müsveddeleri, bu tarihten önce Bakanlığımız Yayımlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğüne verilmiş olmalıdır.

Zamanında Bakanlığımıza teslim edilmeyen veya postada geciken kitaplar yarışmaya katılma hakkını kaybederler.

2. Kitapların VI., VII. ve VIII. sınıf için takım halinde olması şart değildir.

3. Yarışmaya gireceklerin, müsvedde halindeki kitaplarını, 21×30 cm. boyutundaki aynı cins dosya kâğıdının yalnız bir yüzüne daktilo ile iki aralıklı temiz ve net yazılmış olarak, aynı boyutta bir kapak içine (ciltli kabul edilmez) koymaları ve bunları üç nüsha halinde hazırlamaları, bu üç nüshada da aynı cins kâğıt kullanmaları gerekir.

4. Müsveddelerin biri resimli, ikisi resimsiz olacak; ancak 2. ve 3. nüshalarda da birinci nüshadaki resim ve yardımcı ögelerin eşlerinin ya da kopyalarının, fotokopilerinin konması yerinde olur. Resimler ayrı dosya halinde gönderilmeyip birinci nüshada ait oldukları sayfalara (zorunlu hallerde ilgili metinden önce gelecek ilâve sayfalara) yapıştırılacaktır. Sayfalarda metin ve resimlerden gayri süsleme bulunmayacaktır.

5. Yazarın adı, soyadı ve adresi müsveddelerin yalnız iç kapaklarına yazılacak ve bu iç kapaklar istendiğinde kolayca çıkarılabilecektir. Yarışmalarda şart olan hüviyet gizliliğini sağlamak bakımından müsveddelerin dış kapak ve iç sayfalarında yazarın adı, adresi veya hüviyeti hiçbir surette belirtilmiş olmayacaktır. Bu şarta uymayan kitaplar yarışma hakkını kaybederler.

6. Daha önceki yarışmalara katılarak yarışmayı kazanmış veya kazanamamış kitapların yazarları, bu defa da yarışmaya girdikleri takdirde, kitaplarını yeniden müsvedde halinde ve yukarıda belirtilen esaslara göre hazırlayacaklardır.

7. Yarışmaya katılan kitapların ön incelemesi, Bakanlığımızca kurulan bir komisyonca yapılacak ve bu komisyon, genel nitelikleri bakımından olumlu gördüğü müsvedde kitapları puvanlamak suretiyle sıralamaya tabi tutacaktır.

8. Yarışma sonucunda en yüksek puvan alan ve Talim ve Terbiye Kurulunca ders kitabı niteliğinde görülen, her sınıf için birer kitap 1975 - 1976 öğretim yılından itibaren üç öğretim yılı süre ile temel eğitim II. kademede tek kitap olarak okutulmak üzere ders kitabı olarak kabul edilecektir. Bu kitapları Bakanlığımız bastıracak ve yazarlarına 1/XI/1974 gün ve 15049 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Telif Hakları ile ilgili yönetmelik hükümleri uyarınca telif ücreti ödenecektir.

Ders kitabı dışında kalan kitaplardan, puvanlama sırasına göre yüzde altmış beşin üstünde puvan alan (altmış beş dahil) ve Talim ve Terbiye Kurulunca da uygun görülen kitaplar, eksik ve hataları yazarlarınca gereği gibi düzeltilerek bastırılmak kaydiyle üç yıllık bir süre için Başvurma (müracaat) kitabı olarak kabul edilecektir.

9. Yarışma sonucunda ders kitabı veya başvurma kitabı olacak nitelikte görülen kitapların eksikleri ve hataları yazarlarına bildirilecek; bunlardan başka, yarışmaya katılmış olan, hiçbir kitabın eksikleri ve hataları yazarlarına bildirilmeyecektir.

10. Yarışmaya girenler müsveddelerle birlikte, kitapları Bakanlıkça bastırıldığı takdirde, bunları telif hakkı karşılığında ve her türlü tasarruf hakkından vazgeçerek üç öğretim yılı dönemi için Bakanlığımıza terkettiğini, bu süreden sonraki yıllar için telif hakkı karşılığı bu süreyi uzatmayı kabul edeceğini ve kitabın her basılışında tashihlerinin kendisi ya da tayin edeceği ve Bakanlığımızca da uygun görülecek bir kimse tarafından yapılacağını gösterir, noterlikten onaylanmış bir yükleme senedi vereceklerdir.

YÜKLEME SENEDİ

1. 15/XI/1974 gün ve 460 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı gereğince açılmış olan yarışma için yazmış olduğum Sosyal Bilgiler dersi kitabı yarışma sonunda Millî Eğitim Bakanlığınca basıldığı takdirde eserler üzerindeki "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu" gereğince sahip olduğum her türlü hukuku, 1/XI/1974 gün ve 15049 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Telif Hakları ile ilgili yönetmelik hükümleri uyarınca önedecek telif hakkı karşılığında ve her türlü tasarruf hakkından vazgeçerek, 1975 - 1976, 1976 - 1977, 1977 - 1978 öğretim yılları için Millî Eğitim Bakanlığına devretmeyi ve Bakanlıkça istenildiği takdirde bu süreyi daha sonraki yılları kapsayacak şekilde ve o yıllarda yürürlükte bulunan telif hakları yönetmeliği esaslarına göre uzatmayı,

Kitapların her basılışında yapacağım düzeltmeler sırasında, tarafımdan veya düzeltme işini adıma yapan kimse tarafından kitapların herhangi bir kısmının yeniden basılmasını gerektirecek bir yanlışlığa sebebiyet verildiği hallerde, bu bölümün basılması için sarfı gereken para ile düzeltme işinin Bakanlıkça başka bir kimseye havalesine lüzum görüldüğü takdirde ona verilecek düzeltme ücretinin alacağım telif hakkından Bakanlıkça kesilmesini kabul ve taahhüt ederim.

TEMEL EĞİTİM 2. KADEME SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARI ÖZEL ŞARTNAMESİ

I. Kitapların yazılışında 570 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan "Okul Kitaplarında Aranacak Genel Vasıflar" esas tutulacaktır. (3/c maddesi dışında).

II. Temel Eğitim 2. Kademe Sosyal Bilgiler kitaplarında aranacak özel şartlar şunlardır:

A. Muhteva ve Metot Yönünden:

1. Kitaplar, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda belirtilen amaçlarla, temel ilkelere, ortaokulun eğitim - öğretim ilkelerine, 15/XI/1974 gün ve 459 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararıyle kabul edilen Temel Eğitim 2. Kademe Sosyal Bilgiler programına uygun olmalıdır.

2. Programların genel özelliği yol gösterici olmasıdır. Programdaki sıraya bağlı kalmadan, ünite ve konuların birbiriyle olan bağlılığı sağlanmak şartıyla tertip ve düzeninde gerekli değişiklikler yapılabilir. Ancak, kitaplarda konuların işlenmesinde müfredat kapsamına dikkat edilmelidir.

3. Konular ezberlenerek öğrenilecek şekilde değil, yakın çevreden uzağa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene giden bir sıra içinde, öğrenciyi incelemeye ve araştırmaya yöneltici ve düşündürücü, onların buluş ve bilimsel yöntemle düşünme yeteneklerini geliştirici ve kolay anlaşılabilecek tarzda işlenmelidir.

4. Her konunun başına hazırlık çalışmaları şeklinde konulacak sorular öğrencileri gözlem ve araştırmalarda bulunmağa teşvik edici ve konuya götürücü nitelikte olmalıdır. Konuların sonuna öğrencilerin öğrendiklerini denetleyici, değerlendirici ve sorun çözdürücü sorular konulmalıdır. Sorular öğrenci seviyesine uygun ve yeteri kadar olmalıdır. Soruların cevapları, metindeki bölümlere atıf yapmak suretiyle gösterilmemelidir ve sorular metni tekrarlatmamalıdır.

5. Kitaplarda kazandırılacak bilgiler, örneklerden hareket edilerek işlenmeli; bu bilgiler hayat için yararlı ve kullanılabilir nitelikte olmalı, sebep ve sonuç ilişkilerini belirtici olmalıdır.

6. Gerek metinler içinde, gerekse sorularda sırası geldikçe, öğrencilere çevre koşullarına ve ihtiyaçlarına göre hareket etme olanağı ve fırsatı sağlanmalıdır.

7. Kitaplarda, öğrencilere, Türk Ulusunun ve Türkiye'nin tarihi tanıtılmalı, ulusumuzun uygarlık ve kültür alanında kaydettiği başarılar, örnekler verilerek belirtilmeli, tarihimizde geçen önemli olaylarla bunlara yücelik kazandıran büyüklerimizin adları, kişilikleri, nasıl yetişmiş oldukları anlatılarak kavratılmalı; ulusumuzun ve yurdumuzun geçmişi hakkında bilgiler verilirken öğrencilerin insanî, millî, fikrî eğitimlerinin gelişmesi üzerinde önemle durulmalıdır.

8. Atalarımızın yurdumuzu ve ulusumuzu, yükseltmek, yüceltmek, geliştirmek ve gerektiğinde savunmak için ne kadar çok emek ve çaba harcadıkları ve onlara ne kadar çok borçlu olduğumuz örneklerle belirtilmeli; öğrencilerde atalarımızdan bize miras kalan çalışkanlık, yüreklilik, güçlükleri yenme, özveri ve onurluluk geleneklerini sürdürme bilinci uyandırılmalı ve kökleştirilmelidir.

9. Kitaplarda, uygarlıklar yaratmış, büyük devletler ve imparatorluklar kurmuş ve şanlı zaferler kazanmış ulusumuzun, zaman zaman büyük talihsizliklere, haksızlıklara da uğramış olduğuna, fakat tarihin derinliklerinden gelen ve büyük bir ulus olmanın verdiği güçle, olağanüstü canlılık kudreti gösteren, tarihten ve doğuştan gelen yeteneklerle her zaman dimdik ayakta durduğuna öğrencilerin dikkatleri çekilmeli ve bu konuda ulusal bilinç kazandırılmalıdır.

10. Öğrencilere, Türk ulusunun ve Türkiye Cumhuriyetinin "ebediyen yaşayacak" ve "atinin yüksek medeniyet ufkundan yeni bir güneş gibi parlayacak" olduğu inancı aşılanacak; onlarda ulusca, millî birlik ve beraberlik bilinci içinde kalkınma ve bütün insanlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı olma ülküsü kökleştirilecektir.

11. Kitaplarda konuların işlenişi, öğrencilere, yurttaşlık ödevlerini kavratıcı; yurt ve Cumhuriyet sevgisini, kanun ve nizam duygusunu telkin edici nitelikte olmalıdır.

12. Kitaplarda, özel adlarla, sayı ve tarihlerin önemli ve gerekli olmayanlarına yer verilmemelidir. Ancak olayların akışında ve devrin açıklanmasında rolü olan özel ad ve tarihler üzerinde durulmalıdır.

B. Düzenleme ve Öğrenime Yardımcı Ögeler Yönünden:

1. Konuları açıklayıcı, yorumlayıcı, tamamlayıcı nitelikteki (plan, harita, şema, grafik, cetvel, lar kitap metninde ilgili oldukları konuların en uygun yerine konulmalı ve altlarında gerekli kısa açıklamalar bulunmalıdır.

Kitaplarda gerekli yerlerde yeteri kadar renkli resim ve haritalar bulunmalıdır. Resim ve fotoğraflar Türk uygarlık ve kültürünü, yurdumuzun tarihi anıt ve eserlerini, tarihî şahsiyetleri, turistik yerleri, yüzey şekillerini, şehirlerin karekteristik yönlerini, ekonomik etkinliklerini, Türk sanat ve zevkinin değerini vb. belirtmelidir. Bunlar basıldığı zaman net çıkacak nitelikte olmalıdır.

2. Kitaplara konulacak haritalarla metinler arasında tam bir uygunluk olmalı, metne göre fazlalık veya noksanlık olmamalıdır. Haritalarda yazılar okunaklı ve maksadı en iyi belirtecek yerlere konulmalıdır.

3. Kıta ve ülkelerin yüzölçümleri ile nüfusları ve öteki istatistik bilgilere dayanan sayıların son üç basamağı sıfır olacak biçimde belirtilmelidir.

4. Kitaplardaki resim ve haritalar, başka eserlerden aynen alınmamalıdır. Metin ve resimler başka eserlerden alındığı takdirde dipnot halinde kaynak gösterilmelidir.

C. Dil ve Anlatım Yönünden:

1. Kitaplar, öğrenci seviyesine uygun; açık ve duru bir dille yazılmış olmalıdır. Yabancı kaynaklı sözcüklerin varsa Türkçe karşılıkları kullanılmalıdır.

2. Kitaplarda kavramlar ve terimler yerli yerinde kullanılmış olmalıdır.

3. Yabancı özel adlar orijinal yazılışıyla yazılmalı, bunların Türkçe okunuşları ayraç içinde gösterilmelidir. Yer ve kişi adları aynı yazım ve biçimde, önemli terimler, kelimeler, cümleler siyah puntolarla yazılmalıdır.

4. Kitapta yer alan kelime ve deyimler, yurdun her tarafındaki öğrenciler tarafından anlaşılabilir olmalı, öğrencilerin daha önceki öğrenim yaşantılarına ve bu yaş çocuklarının dil gelişim seviyesine uygun olmalıdır.

5. Kitaplarda, aynı sayfada çok sayıda yeni terimin yeralması, belli kelimelerin fazla tekrarı, eşsesli ve eşanlamlı kelimelerin dikkatsiz kullanılması gibi nedenlerle okumayı zorlaştırıcı durumlar olmamalıdır.

6. Kitaplardaki cümleler, basit, açık ve dilbilgisi yönünden doğru bir kuruluşa sahip olmalıdır. Kitabın dili tümüyle, Türk dilini sevdirecek nitelikte olmalıdır.

7. Kitaplarda paragraflar, cümlelerin tabiî gelişimi sonunda ve belli bir düşünceyi açıklıkla belirtecek şekilde düzenlenmiş olmalıdır. Paragrafların uzunlukları, öğrenci seviyesine uygun olmalı ve paragraftan paragrafa geçiş tabiî bir gelişim sonucu olmalıdır.

Ç. Basılması Bakanlıkça uygun görülen kitaplar:

1. Yazılar 10 punto ve rahat okunabilecek karakterde olmalıdır.

2. Kitaplar, temiz ve renkli kapaklı, bağlanışları mümkün olduğu kadar sağlam olmalıdır.

3. Kitaplar 69×100 ve 1/16 boyutunda, Bakanlıkça kabul edilen ders kitabı kâğıdına basılmalıdır.

Kitapların forma sayısı,

Temel Eğitim	VI.	sınıflar	için	15 - 17	forma
"	"	VII.	"	"	15 - 17	"
"	"	VIII.	"	"	20 - 22	"

hacminde olmalıdır. (Müsveddelerin sayfa sayısı bu ölçüyü gerçekleştirecek biçimde ayarlanmalıdır.

D. Bu kitaplarla ilgili yan yayınlar:

1. Yazarlar, hazırlayacakları ders kitabı ile birlikte veya kitaplarının Bakanlıkça kabul edilmesini takip eden ilk okutulma yılı içinde, öğretmenler için, kitaplarının öğretimde nasıl kullanılacağını açıklayan bir kılavuz hazırlamak zorundadırlar.

2. Bakanlığımızca bastırılan ders kitapları ile ilgili yan yayınlar (alıştırma, açıklama, problem kitabı, ünite kaynak kitabı vb.) Bakanlık iznine tabidir.

Bu gibi yayınları ya bakanlığımız kendi bastırır, ya da yazarınca belli şartlarla bastırılmasına müsaade eder.

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı : Tarihi : 14 Kasım 1974

Karar Sayısı: 457

Konu : Lise IX. Sınıf "Matematik programının" kabulü ve ders kitabının yarışma ile yazdırılması. hk.

1 — Modern matematik uygulaması yapan liselerin IX. sınıflarında 1975 - 1976 öğretim yılı başından itibaren matematik öğretiminde IX. Millî Eğitim Şûrası kararı uyarınca tek ders kitabı kullanılması;

2 — Bu amaçla, 30/1/1971 gün 28 sayılı kurulumuz kararı ile kabul edilen ve deneme okullarının ikinci devre 1. sınıflarında uygulanan Matematik program taslağının gözden geçirilmesi suretiyle hazırlanan lise IX. sınıf "Matematik programı" nın ilişik örneğe göre kabulü;

3 — Söz konusu programa göre Lise IX. Sınıf Matematik Ders kitabının ekli açıklama ve şartnameye uygun olarak yarışmayla yazdırılması, yapılacak inceleme sonunda en yüksek puan alan ve kurulumuzca ders kitabı niteliğinde olduğu tesbit edilen bir kitabın, üç yıl süre ile telif hakkı satın alınmak suretiyle Bakanlığımızca bastırılması;

4 — Modern matematik uygulaması yapan liselerin IX. sınıflarında okutulmak üzere bir komisyona yazdırılan deneme ders kitabının 1975 - 1976 öğretim yılı kitap listesine alınmaması ve bu hususun ilgililere şimdiden duyurulması;

Hususların Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştırıldı.

Uygundur.
14/XI/1974
Millî Eğitim Bakanı
Mustafa Üstündağ
İmza

LİSE IX. SINIF MATEMATİK KİTABININ YARIŞMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

1. Yarışma süresi 27 Mart 1975 Perşembe günü saat 17.30 da biteceğinden, kitap müsveddeleri, bu tarihten önce Bakanlığımız Yayımlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğüne verilmiş olmalıdır.

Zamanında Bakanlığımıza teslim edilmeyen veya postada geciken kitaplar yarışmaya katılma hakkını kaybederler.

2. Yarışmaya gireceklerin, müsvedde halindeki kitaplarını, eseri cedit kâğıtlarının yalnız birer yüzlerine daktilo ile yazılmış olarak, aynı boyutta bir kapak içine (ciltli kabul edilmez) koymaları ve bunları üç nüsha halinde hazırlamaları, bu üç nüshada da aynı cins kâğıt kullanmaları gerekir.

3. Müsveddelerden biri resimli, ikisi resimsiz olacak; resimler ayrı dosya halinde gönderilmeyip birinci nüshada ait oldukları sayfalara (zorunlu hallerde ilgili metinden önce gelecek ilâve sayfalara) yapıştırılacaktır. Sayfalarda metin ve resimlerden başka süsleme bulunmayacak ve bunları muhafaza düşüncesiyle de olsa kaplama veya buna benzer herhangi bir tedbire başvurulmayacaktır.

4. Yazarın adı, soyadı ve adresi müsveddelerin yalnız iç kapaklarına yazılacak ve bu iç kapaklar istendiğinde kolayca çıkarılabilecektir. Yarışmalarda şart olan hüviyet gizliliğini sağlamak bakımından müsveddelerin dış kapak ve iç sayfalarında yazarın adı, adresi hüviyeti hiç bir surette belirtilmiş olmayacaktır. Bu şarta uymayan kitaplar yarışma hakkını kaybederler.

5. Yarışmaya katılan kitapların ön incelemesi, Bakanlığımızca kurulan bir komisyonca yapılacak ve bu komisyon, genel nitelikleri bakımından olumlu gördüğü, müsvedde kitapları puanlamak suretiyle sıralamaya tabi tutacaktır.

6. Yarışma sonucunda en yüksek puan alan ve Talim ve Terbiye Kurulunca ders kitabı niteliğinde görülen, bir kitap 1975 - 1976 öğretim yılından itibaren üç öğretim yılı süre ile Lise IX. sınıflarda tek kitap olarak okutulmak üzere ders kitabı olarak kabul edilecektir.

Bu kitabı Bakanlığımız bastıracak ve yazarlarına 1/11/1974 gün ve 15049 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "Telif Hakları ile ilgili Yönetmelik" hükümleri uyarınca telif ücreti ödenecektir.

Ders kitabı dışında kalan kitaplardan, puanlama sırasına göre yüzde ellinin üstünde puvan alan (elli dahil) ve Talim ve Terbiye Kurulunca da uygun

görülen kitaplar, eksik ve hataları yazarlarınca düzeltilerek bastırılmak kaydıyle, Başvurma (müracaat) kitabı olarak kabul edilecektir.

7. Yarışma sonucunda ders kitabı veya başvurma kitabı olacak nitelikte görülen kitapların eksikleri ve hataları yazarlarına bildirilecek; bunlardan başka yarışmaya katılmış olan hiç bir kitabın eksikleri ve hataları yazarlarına bildirilmeyecektir.

8. Yarışmaya girenler müsveddelerle birlikte, kitapları Bakanlıkca bastırıldığı takdirde, bunları telif hakkı karşılığında ve her türlü tasarruf hakkından vazgeçerek üç öğretim yılı dönemi için Bakanlığımıza devretmeyi, bu süreden sonraki yıllar için telif hakkı karşılığı bu süreyi uzatmayı kabul edeceğini ve kitabın her basılışında tashihlerinin kendisi veya tayin edeceği bir kimse tarafından yapılacağını gösterir, noterlikten tasdikli bir taahhüt senedi verecektir.

TAAHHÜT SENEDİ

1. 14/XI/1974 gün ve 457 Sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı gereğince açılmış olan yarışma için yazmış olduğum Lise IX Matematik dersi kitabı yarışma sonunda Millî Eğitim Bakanlığınca basıldığı takdirde eserler üzerindeki "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu" gereğince sahip olduğum her türlü hukuku, 1/11/1974 gün ve 15049 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan telif hakları ile ilgili yönetmelik hükümleri uyarınca ödenecek telif hakkı karşılığında ve her türlü tasarruf hakkından vazgeçerek, 1975 - 1976, 1976 - 1977, 1977 - 1978 öğretim yılları için Millî Eğitim Bakanlığına devretmeyi ve Bakanlıkca istenildiği takdirde bu süreyi daha sonraki yılları kapsayacak şekilde ve o yıllarda yürürlükte bulunan telif hakları yönetmeliği esaslarına göre uzatmayı,

2. Kitapların her basılışında yapacağım tashihler esnasında, tarafımdan veya tashih işini adıma yapan kimse tarafından kitapların herhangi bir kısmının yeniden basılmasını gerektirecek bir yanlışlığa sebebiyet verildiği hallerde, bu kısmın basılması için sarfı gereken para ile tashih işinin Bakanlıkça başka bir kimseye havalesine lüzum görüldüğü takdirde ona verilecek tashih ücretinin alacağım telif hakkından Bakanlıkça kesilmesini kabul ettiğimi taahhüt ederim.

LİSE IX. SINIF MATEMATİK DERS KİTABININ ÖZEL ŞARTNAMESİ

I. Kitabın yazılışında 570 Sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan "Okul Kitaplarında Aranacak Genel Vasıflar" esas tutulacaktır.

II. Lise IX. sınıf matematik kitabında aranacak özel şartlar şunlardır:

A. Muhteva ve metot bakımından:

1. Kitap, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunda belirtilen amaçlarla, temel ilkelere, 14/XI/1974 gün ve 457 Sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile kabul edilen Lise IX. sınıf matematik programına, uygun olmalıdır.

2. Konular, öğrenciyi incelemeye ve araştırmaya yönetici, düşündürücü, seviyelerine uygun, kısa ve basit sorular halinde ele alınarak, onların buluş kabiliyetlerini geliştirecek ve dikkatlerini uyanık tutacak şekilde işlenmeli, ezberciliğe götüren lüzumsuz ayrıntılardan kaçınılmalıdır. Konular gerektikçe semboller ve şekillerle açıklanmalıdır.

3. Kitabın metinleri, öğrencilerin, yeni ele alınan konulara gelinceye kadar edindikleri yaşantıları, yetenekleri ve ihtiyaçları gözönünde bulundurularak işlenmeli, öğrencilerin bir sonraki matematik konusunu öğrenmek üzere hazırlanmalarına yardım etmeli, yeni bilgiler açık şekilde daha önceki bilgilere dayalı olarak verilmelidir.

4. Matematik derslerinde öğrencielrin zaman zaman seviye grupları halinde çalışacakları gözönünde tutularak çeşitli seviyedeki öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun şekilde alıştırma ve problemler hazırlanmalıdır. Bu arada ileri öğrencilerin ihtiyaçları da gözönünde bulundurularak, ileri seviyede bazı alıştırmalar kolaydan zora doğru giden bir sıra içinde gruplanmalıdır.

5. Kitapta işlenen konularla, öğrencilere, hayatta rastlayacakları problemleri matematik bir ifade haline getirmelerine ve çözmelerine yardımcı olacak bir düşünce yolu kazandırılmalıdır. Bunun için kavramlar, alıştırmalar, uygulamalar, problemler gerektikçe birlikte yürütülmelidir.

6. Her ünite veya bölümün sonunda, öğrencinin kazandığı bilgilerin değerlendirilmesine imkân veren düşündürücü alıştırma ve problemler bulunmalıdır.

7. Kitapta yer alacak alıştırma ve problemler:

a) Öğrencilerin olgunluk seviyeleri ile orantılı olmalı,

b) Öğrencilere açık ve kısa şekilde izah edilmiş olmalı,

c) Öğrenciler için anlamlı ve değerli olmalıdır.

ç) Öğrencilerin anlayışını geliştirecek nitelikte olmalıdır.

Alıştırma ve problemlerin sonuçları ya ilgili alıştırma ve problemlerin sonuna veya cetvel halinde kitabın sonuna konmalıdır.

8. Kitap hazırlanırken matematiğin çekici eğlenceli etkinlik haline gelmesine dikkat edilmelidir.

9. Yazarlar bölüm ve konuların tertibinde, programın bütünlüğünü, de konu ve bölümler oranındaki bağlantıyı bozmayacak şekilde değişiklik yapabilirler.

B — Tertip ve öğrenime yardımcı unsurlar bakımından:

1. Kitaptaki resim ve şemalar, planlar, grafikler, krokiler, tablolar ve fotoğraflar metinleri aydınlatacak, anlamayı kolaylaştıracak ve gerçeğe uygun

olacak şekilde seçilmiş bulunmalı ve bunlar ilgili metinlerin yanına yerleştirilmeli, basıldıkları zaman net görünecek nitelikte olmalıdır. (Lüzumlu yerlerde yeteri kadar renkli resim bulunmalıdır.)

2. Kitabın başına matematik işaret ve kısaltmalarını gösteren bir cetvel konulmalıdır.

C — Basılması Bakanlıkça uygun görülen kitaplar fiziki yapı bakımından basılmış durumlarında, aşağıdaki şartları taşımalıdır:

1. Kitaplar temiz ve renkli kapaklı, sayfa bağlanışları mümkün olduğu kadar sağlam olmalıdır.

2. Yazılar 10 punto ve rahat okunabilecek karekterde olmalıdır.

3. Kitap 68X100 1/16 boyutunda Bakanlıkça kabul edilen ders kitabı kâğıdına basılmalı, 15 - 17 forma hacminde olmalıdır. (Müsveddelerin sayfa sayısı bu ölçüyü gerçekleştirecek biçimde ayarlanmalıdır.)

Ç — Bu kitapta ilgili yan yayınlar:

1. Bakanlığımızca bastırılan ders kitabı ile ilgili yan yayınlar (alıştırma, açıklama, problem kitabı vb. gibi) Bakanlık iznine tabidir. Bu gibi yayınları ya Bakanlığımız kendi bastırır, ya da yazarınca belli şartlarla bastırılmasına müsaade eder.

LİSE MATEMATİK PROGRAMI

I — AMAÇLAR :

1. Lise çağındaki öğrencilere gelişmekte olan matematiğin kapılarını açacak ön bilgiyi vermek.

2. Çeşitli öğretim dallarına ayrılacak olan öğrencilere gidecekleri yönde yararlı olacak matematiğin temel kavramlarını kazandırmak.

3. Doğru düşünme kurallarının aksiyomatik bir düzenle gelişebileceğini göstermek, bu nedenle elemanter düzeye indirilmiş çeşitli aksiyomları bir sıra içinde tanıtmak ve bu günün mantık kurallarından yararlanarak ispatlama metodlarını öğretmek ve bunları teoremlerin ispatlarında kullanmak.

4. Geometrik kavramlar ve modellerden hareketle çeşitli aksiyom sistemlerinin ve çeşitli uzayların varlığını sezdirmek.

5. Cebirin modern yapısının nasıl kurulduğuna ve bu yapıya dayalı olan vektör yapısının cebir yapısı içindeki özel durumuna değinmek ve bu yapının etkenliğini kavratmak.

6. Sayı kavramının nasıl geliştiğini ve bu gelişmenin yorumunun nasıl işlediğini göstermek ve bu yorumun güzel inceliklerini öğrencinin gözleri önüne sererek daha ileri matematik ve fen çalışmaları için hüner kazandırmak.

7. Evrendeki geometrik yapı ile sayılar arasında kurulan ilişkilerin niteliğini incelemek ve bu yönden de sayıların matematik yapıdaki etkenliğini görmek.

8. Fonksiyon kavramı ile bu kavramın öncellerini iyice açıklığa kavuşturmak ve fonksiyon kavramının bu günün matematiğindeki üstün yerini çeşitli yollardan ortaya koymak ve bu kavramı iyice pekiştirmek.

9. Fiziksel evrendeki problemlerden matematiksel modelleri meydana getirmek ve geliştirip işledikten sonra tekrar çeşitli problemlerin çözümünde kullanmak.

10. Öğrencilerin edindiği bilgi, teknik ve becerileri, problem çözmede, günlük yaşayışlarında ve başka derslerde verimli şekilde uygulamayı sağlamak.

11. Öğrencilere;

a) Analiz etme,

b) Tümden gelimle muhakeme etme,

c) Tümevarımla muhakeme etme,

d) Genelleştirme ile düşünme yolunu öğretmek.

12. Öğrencilerin düşüncelerinin verimini artırmak yönünden:

a) İnceleme, araştırma ve kritik yapma,

b) Öğrendiklerini şema haline koyma,

c) Düzenli, dikkatli ve sebatlı olma,

d) Öğrendiklerini açık seçik olarak ifade etme alışkanlığını kazandırmak.

13. Öğrencilerde bilimsel düşüncenin teşekkülü yönünden:

a) Arştırma tecessüsü uyandırmayı,

b) Tarafsız olmayı,

c) Peşin hükümden kaçınmayı,

d) Açık fikirli olmayı,

e) Bilginin yayılmasını arzu etmeyi kazandırmak.

II — AÇIKLAMALAR:

1. Matematik öğretiminin her safhasında yukarıda belirtilen amaçlar gözönünde bulundurulmalı, öğretimin planlaması ve sonuçların değerlendirilmesi buna göre yapılmalıdır.

2. Konular işlenirken verilecek somut örnekler çok kez çevreden ve günlük yaşantılardan alınmalıdır. Yalnız bu örnekler seçilirken yanlış yer etmiş veya etmesi muhtemel izlenimler daha önceden farkedilmeli ve öğrencinin bu yöndeki davranışları önlenmelidir.

3. İşlemlerin ezbere, doğru ve çabuk yapılması yeterli değildir. İşlemlerin nasıl yapılacağının bilinmesi yanında neden yapıldığının ve o işlemin özelliklerinin iyice bilinmiş olması gereklidir.

4. Öğretmen, öğrenciler arasındaki bireysel koşulları gözönünde tutmalı ve gerekirse ileri seviyede olan öğrencileri bireysel çalışmaya ve inceleme yapmaya ayrıca sevketmelidir.

5. Öğrenciye yeniden hazırlanmış bir konuyuu işleme yerine o konu ile ilgili kavramları, özelikleri öğrencinin keşfetmesine yardım etmelidir.

6. Öğrenciye problemlerini kendi kendine kurma ve en güzel çözüm yollarını kendi kendine bulma fırsatı verilmeli; böylece onlara yaratıcı ve sezgisel tarzda düşünmenin esası öğretilmelidir.

7. Yeri geldikçe düallik kavramlarına ve değişmez kalan (İnvariant) özeliklere dikkat çekilmeli ve matematik kavramlar arasındaki ilişkilerin güzelliği ortaya konularak öğrencinin sentez ve yaratıcılık kabiliyetlerinin gelişmesine yardımcı olunmalıdır.

K.O N U L A R

IX. Sınıf: (Haftada 4 saat)

Bölüm 1 MANTIK :

1 — 1 Önerme, Bileşik Önerme, Önermenin olumsuzu,

1 — 2 Gerektirme ve Çift gerektirme,

1 — 3 Tanımsız eleman, Tanım, Aksiyom, Teorem, İspat,

1 — 4 Matematikte kullanılan niceleyiciler ($\exists$, $\forall$).

Bölüm 2 KÜME :

2 — 1 Küme kavramı,

2 — 2 Birleşim, kesişim, tümleme,

Bölüm 3 BAĞINTI - FONKSİYON - İŞLEM:

3 — 1 Karteziyen çarpım, bir noktanın koordinatı,

3 — 2 Bağıntı özelikleri,

3 — 3 Denklik ve sıralama bağıntısı,

3 — 4 Fonksiyon,

3 — 5 İşlem.

Bölüm 4 MATEMATİK SİSTEMLER :

4 — 1 Modüler aritmetik,

4 — 2 Grup,

4 — 3 Halka,

4 — 4 Cisim.

Bölüm 5 SAYILAR :

5 — 1 Doğal sayılar,

5 — 2 Tamsayılar,

5 — 3 Rasyonel sayılar,

5 — 4 Reel sayılar,

5 — 5 Oran ve orantı.

Bölüm 6 GEOMETRİK KAVRAMLAR :

6 — 1 Doğru, doğru parçası, Işın, Açı, Üçgen ve Çokgen,

6 — 2 Doğrular, düzlemler,

6 — 3 Açılar,

6 — 4 Üçgenler, üçgenlerin eşliği

6 — 5 Düzlemde paralel doğrular.

Bölüm 7 POLİNOMLAR :

7 — 1 Polinomlar,

7 — 2 Çarpanlara ayırma,

7 — 3 Rasyonel ifadeler,

7 — 4 Bir bilinmeyenli denklemler.

Bölüm 8 ANALİTİK GEOMETRİ :

8 — 1 Koordinat sistemi, iki nokta arasındaki uzaklık, doğrunun denklemi,

8 — 2 Lineer denklemler.

KONULARIN AÇIKLANMASI

Bölüm 1 MANTIK :

1 — 1 *Önerme, bileşik önerme, önermenin olumsuzu :* Önerme, doğru önerme, yanlış önerme kavramı somut ve açık örneklerle işlenecek "ve", "veya" bağları ile elde edilen bileşik önermelerin doğruluk tabloları birer aksiyom olarak verilecek ve çeşitli örneklerle pekiştirilecek; önermenin olumsuzunun "değillenen önerme" nin doğruluk tablosu verilecektir. Değişme, birleşme ve dağılım kavramları açıklanacak "ve", "veya" nın bu özelikleri üzerinde durulacaktır.

1 — 2 *Gerektirme ve çift gerektirme :* İse ile bağlanan bir bileşik önermenin doğruluk tablosu verilecek, çift gerektirme bir tanım olarak verilecektir.

1 — 3 *Tanımsız eleman, tanım, aksiyom, teorem, ispat :* Bu kavramlar açık örneklerle işlenecek ve bu kavramlar için geometri bir model olarak verilecek ve bu yolla geometrinin temel kavramları işlenecektir.

Doğru, nokta, düzlem, uzay daha ileri bilgiyi gerektirmeyen tanımlar, aksiyomlar ve teoremler verilecektir. İspat kavramı burada geliştirilecektir.

1 — 4 *Matematikte kullanılan niceleyiciler* ($\exists$, $\forall$) *:* Sembollerin anlamı açık örneklerle verilecektir.

Bölüm 2 KÜME :

1 — 1 *Küme kavramı :* Küme kavramı basit örneklerle hatırlatılacaktır. Bir kümenin çeşitli şekillerle gösterileceği konusu üzerinde durulacak, alt küme kavramı verilecek, boş küme evrensel küme açıklanacaktır. (Venn şemalarından yararlanılacak.)

2 — 2 *Birleşim, kesişim, tümleme :* İki küme yardımıyle başka kümelerin nasıl bulunacağı hatırlatılacak, sonra iki kümenin birleşimi, kesişimi açıklanacaktır. Birleşim ve kesişimin değişme, birleşme ve birinin diğeri üzerine dağılma özeliği açık ve somut örneklerle ve Venn şeması kullanılarak açıklanacaktır. Sırası düştükçe de ispatlamaya gidilecektir.

Bölüm 3 BAĞINTI - FONKSİYON - İŞLEM :

3 — 1 *Karteziyen çarpım, bir noktanın koordinatı :* İki kümenin karteziyen çarpımı önce somut örneklerle verilecek, buradan hareketle bir noktanın koordinatının bulunması belirtilecektir. Bağıntı kavramına hazırlık yapılacaktır.

3 — 2 *Bağıntı ve özelikleri :* Bağıntı kavramı bir kümede bağıntı olarak verilecek, yansıma, simetri, ters simetri ve geçişme özelikleri somut örneklerle işlenecektir.

3 — 3 *Denklik ve sıralama bağıntısı :* Denklik ve bağıntısı önce somut örneklerle işlenecek ve denklik sınıfları verilecektir. Eş olma, eşitlik kavramları birer denklik bağıntısı olarak ele alınacak. Sıralama bağıntısı somut örneklerle işlenecek, yarı ve tam sıralama üzerinde ayrı ayrı durulmayacaktır.

3 — 4 *Fonksiyon :* Fonksiyon kavramı, tanım kümesi, değer kümesi tamamen somut örneklerle ele alınacak, içine fonksiyon, örten fonksiyon, birebir işleme (1 - 1 ve örten fonksiyon) ters fonksiyon, bileşik fonksiyon (fonksiyon fonksiyonu) kavramları çok açık ve bol örneklerle işlenecektir. Bazı basit fonksiyon örnekleri verilecek, mutlak değer fonksiyonu açıklanacak.

3 — 5 *İşlem :* Çeşitli işlemler verilmeden önce bilinen işlemlerle kavram geliştirilip tanımı yapıldıktan sonra bu programda daha önce görülen ikili işlemler üzerinde durulacak ve başka işlemlerin de varlığı sezdirilecek ve örnekler verilecektir. Bunlar yapılırken daima kapalı işlemler üzerinde durulacak ve kapalılık fikri bundan sonra verilecek. İşlemlerde birim eleman, ters elemanlar verilecektir.

Bölüm 4 MATEMATİK SİSTEMLERİ :

4 — 1 *Modüler Aritmetik :* Kalan sınıflar olarak tanımlanıp işlemlerle kavram pekiştirilecektir.

4 — 2 *Grup :* Sonlu gruplar, somut örneklerle işlenip, bol örnekle kavram pekiştirilecektir.

4 — 3 *Halka :* Grup kavramından hareketle ve somut kavramlarla konu işlenecektir.

4 — 4 *Cisim :* Bu kavram da yeteri kadar somut örneklerle işlenecektir.

Bölüm 5 SAYILAR :

5 — 1 *Doğal sayılar :* Bu kavram tarihi gelişmesiyle verilecek ve soyut olarak işlenmekten kaçınılacaktır; grup olup olmadığı problemler içinde araştırılabilir. Toplama, çarpma, çıkarma ve bölme ve işlemleri üzerinde durulacaktır. O ve 1 in özelikleri ayrı ele alınıp işlenecektir. Sayı ekseni kavramı burada verilecektir.

5 — 2 *Tamsayılar :* Tam sayılar, doğal sayı ikilileri yardımıyla somut örneklerle işlenecek; toplama, çarpma, çıkarma ve bölme üzerinde durulacak, sayı ekseni üzerindeki yerleri ve sıralama kavramı verilecektir.

5 — 3 *Rasyonel sayılar :* Tam sayı ikilileriyle tanımlandıktan sonra da paydası sıfır olmayan her kesrin bir rasyonel sayı olduğu belirtilecektir. Toplama, çıkarma, çarpma ve bölme işlemleri verilecek, bol örneklerle pekiştirilecektir. Rasyonel sayıların yoğunluğu ve sıralama kavramı sayı ekseni üzerinde gösterilecek, ondalık sayıya çevirme ve ondalık sayıdan, rasyonel sayılara çevirme üzerinde durulacak, devirli olmayan ondalık kesirlerden söz edilecek ve $\sqrt{2}$ nin bir Rasyonel sayı olmadığından hareketle bu sayıların sayı doğrusunu doldurmadığı belirtilecektir.

5 — 4 *Gerçel (reel) sayılar :* Gerçel (reel) sayılar cisminin aksiyomları bir liste halinde özelik olarak verilecek, reel sayıların sayı eksenini doldurduğu sezdirilmeye çalışılacak. Üslü ve köklü ifadelere yer verilecek ve bunlarla ilgili kurallar belirtilecektir.

5 — 5 *Oran ve Orantı :* Oran kavramı, orantı kavramı ve orantının özelikleri incelenecektir.

Bölüm 6 GEOMETRİK KAVRAMLAR :

6 — 1 *Doğru, Doğru parçası, Işın, Açı, Üçgen ve Çokgen :* Bu kavramlar birer küme olarak işlenecek ve özeliklerine yer verilecek, ilgili tanım ve aksiyomları işlenecektir.

6 — 2 *Doğrular, düzlemler :* İlgili tanım, aksiyom ve teoremlere yer verilecek, dışbükey kümeler tanıtılacak.

6 — 3 *Açılar :* Açıların ölçüsü ve ölçü birimi olarak derece verilecek, açıların toplaması, bütünler açı, iç açı, ters açı, diklik kavramları ve açı ortayı verilecek.

6 — 4 *Üçgenler :* Üçgenlerin eşliği kavramı geliştirilip KAK aksiyomu AKA, KKK teoremleri ve bunlarla ilgili basit üçgen çizimleri verilecektir.

6 — 5 *Düzlemde paralel doğrular :* Düzlemde paralellik kavramı işlendikten sonra paralellik aksiyomu verilecek, üçgenlerin iç açıları ve dış açıları ile ilgili kavramlar ve temel eşitsizlik verilecektir. Eş aralıklı paralel doğruların ve buna dayalı olarak üçgenlerde kenar ortayların özellikleri verilecektir.

Bölüm 7 POLİNOMLAR :

7 — 1 *Polinomlar:* Polinom kavramı işlenecek, polinomların toplanması ve çarpılması verilecektir. Önce basit bölmeler sonra da iki polinomun bölümü örneklerle ve bölme algoritması sezdirilecek şekilde işlenecektir.

7 — 2 *Çarpanlara ayırma :* Çarpanlara ayırma için temel kavramlar verilecek, üzerinde fazla durulmayacak ve ileriki konulara yetecek kadar verilecektir.

7 — 3 *Rasyonel ifadeler :* Rasyonel ifadeler verilecek ve bu ifadelerin sade-

leştirilmesi, toplanması, çarpılması, bölünmesi basit örneklerle işlenecek ve pekiştirilecektir.

7 — 4 *Bir bilinmiyenli denklemler :* Denklem kavramı, denklemin çözüm kümesi açıklığa kavuşturulacaktır.

Bölüm 8 ANALİTİK GEOMETRİ :

8 — 1 *Koordinat sistemi iki nokta arasındaki uzaklık, doğrunun denklemi :* Bir noktanın koordinatları hatırlatılacak, iki nokta arasındaki uzaklık kavramı verilecek, doğrunun denklemi işlenecek ve basit örneklerle bu kavram pekiştirilecektir.

8 — 2 *Lineer denklemi :* İki bilinmiyenli denklemler ve denklem sistemi basit olarak işlenecek, doğrunun denklemi yardımıyla da çözüm cümleleri üzerinde durulacaktır.

NOT :

1) Kitabın sonuna, görülen özeliklerin bir özeti ve sembollerin anlamının, eklenmesi faydalıdır.

2) Her bölümün işlenmesi için yaklaşık olarak öngörülen ders saati sayısı aşağıda belirtilmiştir :

Bölüm	Ders saati
1	12
2	10
3	15
4	13
5	24
6	20
7	14
8	+ 12
	120

Öğretmenler ve kitap yazarları bu saatlere bağlı kalmıyabilir. Koşullara göre bölümlere ayrılan saatler arasında yeniden ayarlama yapılabilir.

3) Konular arasında cazip ve uygun kaydırmalar yapılabilir.

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	9	17	25	33
2	10	18	26	34
3	11	19	27	35
4	12	20	28	36
5	13	21	29	37
6	14	22	30	38
7	15	23	31	39
8	16	24	32	40